

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno 40
v Jugoslaviji 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostolpna petilna vrsta
mali oglasi po Din 1:50 in
Din 2:—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2:50,
veliki po Din 3:— in 4:—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6:—.

Pri večjem naročilu popust.

Izreja vsak dan izvemši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4 uri zjutraj.
Poštnina plačana v polovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo, ne frankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnitva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Saru-
jevo 7.565, Zagreb 59.011, Praga in Dunaj 24.797.

Fašizem v krčih.

(Od našega rimskega poročevalca.)

Notranje razmere Italije se približuje-
jo odločilnemu preobratu. Borba med fa-
šizmom in veliko večino italijanskega na-
roda je prikipela na vrhunec in se bo mo-
rala kmalu odločiti. Fašizem razpolaga si-
cer še s silovito močjo, tritistisoč oboro-
ženih mož ščiti Mussolinijevo vladno, toda
kljub svoji mogočni oblasti je danes Mus-
solini že premagan in se bori za svoj ob-
stanek z zadnjimi obupnimi napori.

Kako je to mogoče, ko ima diktator v
zbornici veliko večino in ko nimajo opo-
zicijske stranke v deželi nobene, niti naj-
manjše oborožene organizacije?

Opozicija je izpodbijala fašizem samo
s svojo spretno politiko in je prisilila Mus-
solinija, da si je sam zrušil podlago, na ka-
teri sloni njegova vlada.

Od umora poslanca Matteotija do da-
nes je zahtevala in zahteva opozicija sa-
mo eno: da se zasledijo in kaznujejo vsi
krivci in da zmaga v Matteotijevem procesu
v vsem pravici. Ta zahteva se zdi povsem
preprosta in nedolžna, toda je najstrovejši
orožje proti fašizmu. Opozicija namreč
dobro ve, da je umor poslanca Matteotija
le člen v verigi strašnih zločinov, ki jih
je zagrešila vladajoča stranka. Ako se
razprava proti morilecemu Matteotiju teme-
ljito in pravično izvede, morajo priti na dan
tudi ostali krvavi zločini fašizma in vodi-
telji vladajoče stranke bi padli drug za
drugim v mreže kazenskega zakonika. Pro-
ces proti morilecemu Matteotiju bi se spre-
menil v proces celotnemu fašističnemu
režimu in privlekel tudi člane vlade na
zatožno klop. Fašizem naj se zaduši v mla-
ki svojih lastnih zločinov.

Načrt opozicije je veličasten v svoji
preproštnosti.

Zanimivo je opazovati, kako spretno,
vztrajno in ognjevit deluje opozicijsko
časopisje zadnje mesece na tem načrtu.
Svoje pristaše poziva na mir in red, obenem
odkriva pa vsa zločinstva, ki so v zvezi z
Matteotijevim umorom in priganja sodnijo,
naj ugotovi krivce. Danes se pečajo sodniki
že s celo vrsto zločinov, v katere so vpleteni
odlični veljaki fašizma, na dan prihajajo
stvari, ki vzbujajo moreče skrbi vladajoči
stranki. Vrv, ki jo je splela opozicija fa-
šizmu okoli vratu, se ozi vedno bolj. Fašiz-
em čuti razločno, da ga hočejo zadrgniti.
Saj je opozicijsko časopisje začelo že od-
krito namigovali, da je vpleten v zločine
tudi Mussolini in da mora sodnija tudi nje-
ga klicati na odgovornost.

Ko je fašizem spoznal, kaj namerava
opozicija, se je dvignil na noge in začel
bratiti svoje življenje. Najprej je izdal od-
lok proti svobodi tiska, da bi udušil glas
opozicije, začel je groziti z novimi nasilstvi,
a dosegel je ravno nasproten uspeh. Opo-
zicijsko časopisje se je zavedalo svoje
zgodovinske odgovornosti in je neustrašno
nadaljevalo započeto borbo, tvegajoč pri
tem svojo existenco. Protustavni odlok o
tisku je vzbudil povrhu liberalne zaveznike
fašizma in tako se je storila mahoma enot-
na fronta celokupnega laškega časopisja
proti vladni tiskovni politiki. Samo četvo-
rica fašističnih listov si je upala braniti
Mussolinijevo postopanje. Pod pritiskom
javnega mnenja so sodniki odrekli odloku
pravno veljavo in izjavili, da je odlok ne-
zakonit in torej neobvezen. Časopisni boj
okoli Matteotijevega procesa je šel naprej
in danes je ni več v Italiji sile, ki bi ga
mogla ustaviti. Da bi raztrgali zanjko, ki
jim visi na vratu, so se odločili fašisti za
zadnji, obupni udar. Začela se je mobiliza-
cija črnih srajc in fašističnega politiki so
kar javno priznali, da se bliža oborožen
spopad, ki naj uduši Matteotijev proces,
osvobodi ujetje morilce in izroči fašizmu v
roke diktaturo. Govorili so o odslovlitvi
kralja in o italijanski fašistični republiki.

To je bila zadnja, usodna napaka fa-
šizma. Kakor bi trenil so se uprli Mussoli-
niju njegovi liberalni zaveznički, ki tvorijo
skoro tretjino vladne večine, spuntali so
se celo nekateri člani fašističnega vod-
stva, vzdignila se je armada in vmes je po-
segel sam kralj. V dolgem razgovoru z Mus-
solinijem je kralj dal vladi ultimatum in fašiz-
em je spoznal, da bi naletel pri svojih na-
črtih na oborožen odpor armade. Fašizem
je uvidel, da je osamljen, in v zadnjih dneh
spreminja že svojo taktiko, piše bolj mlo

in se zaklinja, da bo spoštoval kralja in za-
kone.

Vse zama! Časopisje njegovih liberal-
nih zaveznikov, ki imajo veliko besedo na
dvoru, pozivajo kar javno Mussolinija, naj
odstopi in izroči krmilo drugim rokam. Iz
teh pozivov odmeva glas kralja in armade,

ta glas je mrtvaški zvon, ki naznanja sko-
rajšnji pokop fašističnega režima.

Konec fašizma bo olajšal usodo naših
bratov v Italiji, pomenil bo pa tudi dobro-
to za vso Evropo, kajti italijanski fašizem
je zadnja velika postojanka protiljudske ka-
pitalistične reakcije povojne Evrope.

Po koncentričnem naskoku opozicije.**IZJALOVljeni POIZKUSI KORUPCIONISTOV.**

Belgrad, 13. septembra. (Izv.) Prete-
kli teden si je opozicija izbrala za koncen-
tričen naskok na vladno, da bi njene pozi-
cije zrahljala. Njen pogon pa je bil bolj
podoben donkihotskemu naskoku na mline
na veter nego resni akciji, ker opozicija
nima nobenega realnega sredstva zoper
sedanji režim, nego samo politične trike in
intrige, kakor so običajne na Balkanu. Pa-
šičevci so storili vse, kar jim je bilo mo-
goče, voljni so bili celo pustiti Pašića pa-
sti, samo da bi omajali vladno, to pa zgolj
iz strahu pred zakonom o pobijanju korup-
cije. Mesto sedanje vladne koalicije bi bili
radi napravili koalicijo, četudi brez Pašića,
z Davidovićevci, Jugoslovanskim klubom
in muslimanskim klubom dr. Spahe. V opo-
zicijo bi bili potisnili pa Pribečevićeve de-
mokrate, ki bi itak v nobeni eventualni
kombinaciji ne prišli več v poštev, in Ra-
dićevce. Ti so jim za intrigiranje zlasti v
zunanjih politikah dobro došli in zatrdno so
pričakovali, da bo jutrišnji govor Radićev
izbil sodu dno. Pripravili so se že nato, da
bi povzročili v Zagrebu nemire še v mnogo
večjem štilu kakor za časa sokolskega
zleta, pa jim je vlada zmešala z varnost-
nimi odredbami štrene.

Vsak najmanjši, tudi povsem nepoli-
tični dogodek so razglašali kot pojav ra-
padanja države. Naročili so par incidentov
v to svrhu. Komunistom, so razglašali, ra-
ste greben, in ker ni več P. P. režima, da
so že vse podminirali in da bo v kratkem

revolucija v državi. Na vsak gibljaj komu-
nistov so pazili in na vsak ukrep vlade
glede komunistov, da bi mogli obtoževati:
Vlada pomega komunistom rušiti državo,
jim daje potuho itd. Ves ta, od peterih ra-
dikalskih generalov podpiran načrt, ki so
mu dajali izmišljenega gradiva še razni ra-
dikalni poslaniki v inozemstvu z izmišlje-
nimi in izkrivljenimi poročili, je bil pa prav-
zaprav otročji. Po vsej državi vlada namreč
za sedanjo vladno najboljšo razpoloženje in
takega miru še nikdar, odkar obstoji dr-
žava, ni bilo kakor je sedaj. Saj so si vsi
deli države naravnost oddahnili, ko se je
zrušil režim nasilja in korupcije.

Vlada je pa znala vsem tem mahina-
cijam parirati z zakonitim postopanjem in
z redom, ki ga je vpostavila, ne da bi kdo
čutil kako krivico ali nasilje. In razblinili
so se načrti opozicije in vlada stoji danes
trdneje kakor prej kdaj. Poročilo, da je
pripravljena HRSS poslati v vladno svoje
parlamentarne zastopnike, je njeno pozi-
cijo še bolj utrdilo. Sicer je pa sedanja
vlada parlamentarna vlada, ker ima za
seboj v parlamentu ogromno večino. Če jo
hoče opozicija vreči, mora dobiti v parla-
mentu večino. To je pa seveda popolnoma
izključeno, ker nobena od sedanjih vladnih
ali vladni prijateljskih strank ne bi hotela pre-
vzeti na sebe očitek zločinstva nad ljud-
stvom in državo, da bi pomagala vpostav-
ljati režim korupcije in nasilja in s tem
izvršiti tudi nad seboj politični harikiri.

HRSS stopi v vladno.**RADIĆEVA STRANKA ODPOŠLJE V VLADO PARLAMENTARNE ZASTOPNIKE.**

Zagreb, 13. sept. (Izv.) Danes se je vr-
šila 12. plenarna seja poslancev HRSS. Za-
čela se je ob 9. uri dopoldne in je trajala do
pol 3. ure popoldne. Seje se je udeležilo
okoli 60 poslancev, ostali so se opravičili.

Najprej so razpravljali o občinskem
zakonu. Sklenjeno je, da se izvoli odbor, ki
naj izdela načrt občinskega zakona, kate-
rega naj potem parlamentarna delegacija
predloži narodni skupščini. Za podlago na-
črta bo vzet občinski zakon za Dalmacijo.

Sledila je razprava o vprašanju »Hr-
vatskega seljaškega doma«. Sklenili so, da
zadruga »Hrvatski seljaški dom« kupi od g.
Prpića palačo na Zrinjevcu za 12 milijonov
dinarjev. V zvezi s tem vprašanjem so raz-
pravljali tudi o poslanskih dnevnicah. Skle-
njeno je, da hranijo poslanci HRSS od
dnevnice zase le to, kar jim je treba za de-
janske potrebe, kadar so v Belgradu, ostalo
pa izroče »Hrvatskemu seljaškemu domu«.
Ta sklep velja tudi za nazaj.

Končno so razpravljali o političnem
vprašanju. Na predlog Stjepana Radića je

bilo soglasno sklenjeno, da se predsedstvu
HRSS glede vstopa v vladno dajo svobodne
roke.

Tajnik HRSS posl. dr. Krnjević je iz-
javil vašemu dopisniku: »Mi ne bomo se-
danje vlade samo podpirali, ampak bomo
njen položaj še bolj utrdili. Sklenjeno je,
da HRSS vstopi v vladno, o obliki se bomo
še pogovorili.«

Vaš dopisnik je dobil iz razgovora z
dr. Krnjevićem vtis, da bo predsedstvo
HRSS šlo na roko željam voditeljev vladnih
strank in bo poslalo v vladno nekaj poslan-
cev.

Zagreb, 13. sept. (Izv.) Na jutrišnjem
shodu HRSS se bo govorilo v smeri današ-
njih sklepov plenarne seje. Radić bo pred-
lagal, da HRSS vstopi v vladno. Ta predlog
bo gotovo sprejet.

Zagreb, 13. sept. (Izv.) Danes so došli
v Zagreb poročevalci vseh večjih listov iz
Belgrada. Prebivalstvo je pozvano, da iz-
obesi zastave.

Konsternacija med radikali radi vstopa HRSS v vladno.

Belgrad, 13. septembra. (Izv.) Povo-
dom vesti, ki so danes dospele o sklepih,
da vstopi HRSS v vladno, je nastala med
radikali prava panika. Nadejajo se, da se
bo z vstopom HRSS v vladno nadaljeval
sporazum in da se bo ustvarila možnost,
da bodo tudi radikali deloma deležni vla-

de. Vstop HRSS v vladno je vzbudil veliko
zadovoljstvo in navdušenje in prevladuje
splošno mišljenje, da je s tem sklepom
HRSS izpolnjena glavna točka programa
sporazuma med Srbi, Slovenci in Hrvati,
ki napreduje z ogromnimi koraki.

Odločni boj vlade proti korupcionistom.

Obtožnice proti Lazi Markoviću, Janko-
viću in Kojiću gotove in se predložijo
narodni skupščini.

Belgrad, 13. sept. (Izv.) Danes je v na-
rodni skupščini bila podpisana obtožnica
proti dr. Lazi Markoviću. Jutri se bo pod-
pisovanje nadaljevalo in v ponedeljek bo
obtožnica izročena narodni skupščini. Ra-

zen 10 že javljenih zločinov, katerih se
Marković obtožuje, obsega še te zločine:
Tisk obveznic za vojno odškodnino, ki jo
je dal Marković tvrdki Lukarević & Comp.,
in sicer komad po ceni 2.55 Din v nakladi
3 milijonov izvodov, četudi je znašala naj-
manjša ponudba 0.50 Din za komad; afera
z nagrado Bogovičeviću, prejšnjemu nad-
zorniku v pravosodnem ministrstvu za
nošnje aktov za časa okupacije, za kar je
dobil nagrado 1600 švic. frankov; afera s
pansionom »Buly«, kateremu je Berliner

Handelsgesellschaftsbank izplačala 716.116
predvojnih zlatih mark, komercialna pri-
vatna banka v Berlinu pa 599.997 zlatih
predvojnih mark, 84.620 avstrijskih pred-
vojnih kron, 38.890 švic. frankov; afera z
likvidacijo društva za impregniranje pra-
gov Rückkera; likvidacija imovine princa
Schönburg-Waldenberga; oddajanje zemlje
v zakup mrtvim osebam. Iz vsega se raz-
vidi, da je Laza Marković vsa ta dejanja
vršil z goljufivim namenom in oškodoval
državo za ogromne vsote. Ako se bo te-
kom razprave ugotovilo, da je treba Mar-
kovića zapreti, bo potrebno za to dve tret-
jini prisotnih poslancev. O tem govori § 111
kaz. zakonika, ki določa zapor.

Razen proti Markoviću je izdelana ob-
tožnica tudi proti bivšemu železniškemu
ministru Jankoviću. Najtežji zločin tega
človeka je odkup orientalske železnice, s
čemer je bila država oškodovana za veli-
ke vsote. Gotova je tudi obtožnica proti
bivšemu ministru Kojiću in končno še ob-
tožnica proti dr. L. Markoviću, ki vse-
buje še novih 15 zločinov. Za začetek pre-
iskave proti Markoviću je zadostna na-
vadna večina skupščine.

Anketa za poljedelski kredit.

Belgrad, 13. sept. (Izv.) Dopoldno
ob 10. uri se je začela anketa za polje-
delske kredite, ki jo je sklical in otvoril
minister dr. Kulovec. V nagovoru je de-
jal, da je namen ankete ta, da se zedini-
jo v načelih glede teh kreditov, on sam
noče sklepov preudeti, bo pa pove-
dal v teku debate svoje mišljenje o tej
stvari. Za načelnika je predlagal načel-
nika poljedelskega ministrstva Stojkovi-
ća. Anketa je izvolila za podpredsednika
Mihajla Avramovića. Predsednik Stoj-
ković je nato podal zgodovino poljedel-
skih kreditov in navedel načrte bivših
ministrov Jankovića in Ivana Puelja in
načrt, ki ga je izdelala Zemljoradniška
banka. Podpredsednik Mihajlović je po-
dal zgodovino poljedelskih kreditov v
evropskih državah, zlasti v Nemčiji in
Bolgariji. Povsod je državna akcija v tej
stvari propadla, zadružna akcije uve-
dene s pomočjo države, so vpele. Vsi
udeleženci ankete so se izjavili za osnu-
tek Zadružne banke, ki bi mogla delova-
ti z Zadružnimi Zvezami. Odločno pa so
se izjavili proti Državni Zemljoradniški
Banki, ki bi delala s posameznimi osebami
po svojih podružnicah in agencijah.
Dr. Basaj je v svojem govoru zagovar-
jal stališče zadružništva, ki je edino po-
klicano in sposobno, da to vprašanje reši
v prid poljedelstvu. Minister dr. Kulo-
vec se je tudi izjavil za osnutek Zadruž-
ne banke. Dejal je, da ni mogoče dobiti
kreditov za vse potrebe vseh poljedelcev,
ampak le za one, ki so najiniciativnejši
in člani zadrug. Država mora ustvariti
pogoje, da se more vsakdo poslužiti kre-
ditov v zadrugah, ki so vsem pristopne
in nikogar ne izključujejo. Popoldne se
je anketa nadaljevala in se je razpravlja-
lo v istem pravcu o osnutku Zadružne
banke.

Sestanek ministrov.**Skupščina se sestane začetkom oktobra.**

Belgrad, 13. sept. (Izv.) Zvečer se je
vršila v predsedništvu vlade kratka se-
ja, kateri so prisostvovali ministrski
predsednik, ministri Kulovec, Pečić,
Marković, Hrasnica in Ilija Šumenko-
vić. Pred sestankom je minister Petrović
konferiral z Davidovićem. Ministrski
predsednik je izjavil vašemu dopisniku,
da se skupščina sestane začetkom okto-
bra. Skupščini se predloži več obtožnic
in več zakonskih predlogov, tako zakon
o pobijanju korupcije, o invalidih, o
kmetijskih kreditih, o kazenskem in ci-
vilnem postopku in kazenski zakonik ter
izpremembe k uradniškemu zakonu.

MINISTRI PRI KRALJU.

Belgrad, 13. sept. (Izv.) Dopoldno
od 11.—12. ure je bil pri kralju v avdi-
jenci minister za pošto Pera Marković
in mu je referiral o svojem resoru in mu
je predložil v podpis ukaze. Do 12.20
je bil pri kralju Ljuba Davidović in mu
poročal o tekočih poslih vlade ter o raz-
govorih z zunanjim ministrom o ženev-
ski konferenci, o sklepih Društva na-

rodov in o zaključkih ministrskega sveta. Nato je bil v avdijenci do 1. ure zunanji minister Marinković, ki je referiral kralju o poteku ženevske konference.

IZJAVA NOTRANJEGA MINISTRA.

Belgrad, 13. sept. (Izv.) Minister notranjih zadev Nastas Petrović je objavil sledeč službeni komunikat: Neki dnevniki so objavili tendenciozno vest, da je notranji minister nasvetoval Nj. Vel. kralju, da sprejme idejo federacije za našo državo. Pooblaščen sem, da kategorično dementiram te izmišljotine.

Izjava zunanjega ministra o ženevski konferenci.

Belgrad, 13. sept. (Izv.) Zunanji minister dr. Voja Marinković je sprejel danes časnikarje in jim o zasedanju Zveze narodov v Ženevi izjavil: Povodom okupacije Krfa lanskega leta Zveza narodov ni zavzela borbenega stališča in so zato mnogi mislili, da je to njena slabost. Sedaj se je pokazalo, da je Zveza narodov velika moralna sila. Kako bi se izkazala sedaj v slučaju kakke potrebe, se ne da ugotoviti. Sedaj je še morda slaba, toda v bodočnosti bo močna. Mnogi so mislili, da je ona forum za vsakega. Vsi so prihajali pred Z. N. in v vseh mogočih zadevah, celo kačaki. Z. N. se je začela sedaj juridično izpopolnjevati in je danes bolj zveza držav, nego društvo narodov, da čuva mir, preprečuje spopade in čuva nad mednarodnimi pogodbami. Na letošnji konferenci ni bilo nobenih parad kakor prej, marveč se dela pozitivno brez aplavzov in oduševljenja. Mac Donald in Herriot nista prišla kot zastopnika velikih držav, da dvigneta avtoriteto Z. N., marveč zato, da poudarjata svoje teze in pridobita tudi druge zanje. Bilo je pa tudi letos nepotrebnih stvari. Tako nam je Appony postregel z govorom, ki nas je pustil vse ravnodušne, ker se tako vprašanja ne obravnava več od Z. N. Predsednik Z. N. mu je dal tudi oster odgovor. Tudi Fan Noli je imel šaljiv govor, ki so ga poslušali, ker so ga morali poslušati. Začelo se je delo v komisijah, ali jaz sem se moral vrniti. Glavna vprašanja razprav so bila razorožitev, garancijski pakt in arbitraž. Tudi Angleška je priznala, da so ta vprašanja v medsebojni zvezi. Gotovo je, da se bodo ta vprašanja pomaknila naprej. Z. N. se bo sedaj znašla pred zelo težkim vprašanjem, to je pred vstopom Nemčije v Z. N. Nihče se ne bo protivil vstopu Nemčije v Ligo, toda če bo kdo mislil, da se bodo Nemčiji otvorila kaka nova vrata, ne bo uspel, ker male sile vseeno nekaj pomenijo in jim je dosti to, kar imajo sedaj, in ne bodo kakih novih akcij dovolile. Ne bodo se sprejeli kakšni posebni pogoji za vstop v Z. N., ker bi to pomenilo izjemo, ako bi se Nemčija za vstop v Z. N. pogajala in zahtevala kake pogoje. Njej je dano, da vstopi v Z. N. kot stalen član.

Danes je akutna potreba, da imamo v Ženevi permanentno delegacijo. Hočem jo takoj ustanoviti, ker moramo biti tam stalno zastopani. Z. N. ne dela samo meseca septembra, nego tudi v ostalih mesecih, ko se sprejema in pripravlja material za Z. N. Kolikor ni za to proračunske možnosti, upam, da mi bo narodna skupščina to dovolila in omogočila.

Mala antanta ima v Z. N. zelo dober položaj, kar odgovarja njenemu značaju. Njen ugled je večji nego se vidi to zunaj. V bistvu ima mala antanta vpliv, ki odgovarja vplivu velike sile.

Na vprašanje, če na Z. N. vplivata Amerika in Rusija, je minister dejal: Ta vpliv se ni opazil. More se govoriti o vplivu Amerike pri predlogu za razorožitev, a ne, ker izhaja ta predlog od Amerike, ampak ker je dober. Ideja ameriškega načrta, kako določiti napadalce, je zelo dobra. Amerikanski predlagatelji so bili pri meni in jaz sem poklical naše delegate, da prisostvujejo razgovoru. Predlagatelji niso vedeli, ali bo njihov predlog sprejet ali ne, in so bili pripravljeni, da se sprejme predlog kot baza. Zeli se, da Amerika stopi v Z. N.

Glede vprašanja sv. Nauma je minister dejal, da je odvisno od Z. N.

Na vprašanje, ali se bo minister sestel z Mussolinijem, je minister dejal: Smatram za potrebno, da se sestaneva, ko najdeva priložnost in možnost za to, ker je treba nekatere stvari rešiti, za katere je treba osebne izmenjave misli. To se bo zgodilo, ko bo imel čas in priložnost za to g. Mussolini kakor tudi jaz. Minister je dejal, da sta prišla k njemu tudi Bethlen in Daruvar in izrazila željo po dobrih odnosih. Mažarske z našo državo. Odgovoril sem jima, da želi nova vlada isto. Tudi Fan Noli me je obiskal in govoril o priznanju nove albanske vlade. Anglija je še ni priznala, zato ker nima parlamenta. Parlament je razpuščen in ni še izvoljen novi parlament in tudi volitve še niso razpisane.

Kar se tiče o razgovorih o priznanju sovjetske Rusije v Ljubljani, je minister dejal, da so člani male antante ostali na stališču, da ima vsak član male antante proste roke, kar je povsem naravno.

V parlamentu sem dejal, da gre moja politika za to, da priznamo Rusijo. Ali v notri Rakovskega na Angleško se kaže manira napram naši državi, ki se ne more dopustiti. Sedaj smo še vedno na tem, kar je bilo rečeno v vladni deklaraciji. Moremo se razgovarjati samo kot enakopravni, enaki z enakimi.

KONTROLA REPARACIJSKE KOMISIJE.

Pariz, 13. septembra. (Izv.) Generalni zastopnik za izvršitev Dawesovega načrta pri reparacijski komisiji Young je danes prevzel svoje posle.

ČEŠKI VOJNI MINISTER V PARIZU.

Pariz, 13. septembra. (Izv.) Češki vojni minister Udržal je prišel v Pariz.

NEMIRNA ITALIJA.

Rim, 13. septembra. (Izv.) Zaradi umora poslanca Casalinija se vlada boji novih nemirov. Vojaška posadka v Rimu je v pripravnosti.

TISKARJI ZA OSEMURNIK.

Hamburg, 13. septembra. (Izv.) Na današnji seji je sklenil kongres tiskarjev z vso odločnostjo nastopiti proti podaljšanju delovnega časa preko 8 ur. Kongres je zavrnil trditve, da je podaljšanje delovnega časa potrebno zaradi konkurence z inozemstvom, ker uči izkušnja, da podaljšanje delovnega časa v eni deželi avtomatično sledi podaljšanje delovnega časa tudi v drugih deželah. Zato opozarja kongres vse organizacije, da materijelno in moralno podpirajo vse organizacije, ki bi stale v boju zaradi osemurnika.

OBLETNICA BOLGARSKE SVOBODE.

Sofija, 13. septembra. (Izv.) Danes so posvetili cerkev Aleksandra Nevskega. Cerkev so sezidali v spomin osvoboditve Bolgarije izpod turške jarma. Cerkev je po velikosti druga na Balkanu.

VANDERVELDE V BOLGARIJI.

Sofija, 13. septembra. (Izv.) Vanderfelde je danes govoril v Sofiji. Govoril je tudi o mirovni pogodbi. O teh je rekel, da je Belgija pač glasovala zanje, ker so ji prinesle svobodo, pripozna pa, da vsebujejo mirovne pogodbe tudi mnogo krivic. Današnja evropska karta je vojaška karta, ki je končal Vanderfelde svoj govor, »mi pa hočemo iz te napraviti karto miru.«

UPOR NA KAVKAZU.

Pariz, 13. septembra. (Izv.) Gruzinsko zastopstvo poroča, da je mesto Batium od upornikov obkoljeno, da ne more nobena ladja v pristanišče.

NOV PREDSEDNIK KITAJSKE REPUBLIKE.

Peking, 13. septembra. (Izv.) Parlament je izvolil dr. Yena za predsednika. Dr. Yen je študiral v Ameriki.

irska kriza.

(Od našega angleškega poročevalca.)

London, 8. septembra.

Status nove irske države je isti, kot ga uživajo ob mejah britanskega cesarstva Kanada, Avstralija, Južna Afrika, Nova Zelandija. Irska dobi popolno neodvisnost ter je podvržena angleški kroni le v vprašanjih, ki se tičejo celega imperija. Dobila je pravico do lastne armade in do lastnega brodogoja ter do suverena sklepanja trgovskih pogodb.

V irsko pogodbo so zapisali tudi člen, ki naj določi razmerje med južno državo in med avtonomnim Ulstrom. Treba je bilo potegniti mejo. Londonska pogajanja za razmejitve niso imela na razpolago zadostnega časa, ker je bilo treba na vsak način prekiniti prelivanje krvi, in zato je člen 12 irske pogodbe določil, da bo britanska vlada v najkrajšem času sklicala komisijo, sestojčo iz zastopnika Svobodne države, zastopnika Ulstra ter tretje nepolitične osebe, ki naj jo imenuje angleška vlada. Ta komisija naj potegne mejo med severom in jugom, ozirajoč se na želje prebivalstva ter na gospodarske in zemljepisne razmere.

Po sklepu miru se je Svobodna država organizirala, zadušila republikanske upornike ter postavila novo administracijo. Medtem so se izvršili tudi privatni plebisciti v ulstrskem ozemlju, ki so dokazali, da se v obmejnih okrajih nahaja velika večina katoličanov, ki hočejo priti pod status Svobodne države ter iz oblasti protestantskega Ulstra.

Začetkom 1. 1924 je irska vlada začela urgirati londonsko vlado, da naj nemudoma skliče komisijo, določeno po členu XII, ter izvrši razmejitve v smislu pogodbe. Irska vlada je imela v svojih rokah seveda mogočno ustavno orožje ter povrhu tega še zagotovitev, da bo razmejitvena komisija, ako bo hotela respektirati želje prebivalstva, morala odtrgati od Ulstra več kot polovico njegovega ozemlja ter ga pripisati Svobodni državi. Ulsterja ne bi ostalo več kot mesto Belfast z okolico.

Labour — vlada, ki osobito na irski problem lahko gleda z mirno vestjo in z objektivnimi očmi — krvava preteklost, damnsa hereditas Labour-vladi ne more vznemirjati vesti — se je takoj odločila ter povabila obe deželi, da imenujeta svoje zastopnike v komisijo.

Sedaj se zgodi nekaj, česar nikdo ni pričakoval: Ulster odkloni. Sprito privatnih plebiscitov je ulstrska vlada sprevidela, da bi delovanje komisije moglo biti le

v škodo protestantovskemu delu Irske, zato rajši ni imenovala zastopnika, da bi tako preprečila, da se komisija sestane. Sklicuje se na akt iz l. 1920, kjer je Lloyd George garantiral nedotakljivost ulstrskega teritorija.

Labour-vlada je stala pred alternativno, ali naj pusti pasti člen XII. irske pogodbe ter pokopije idejo razmejitvene komisije, ali pa naj prisili Ulster, da imenuje zastopnika, oziroma da ga imenuje sama v imenu Ulsterja. Prva pot bi pomenila prelom irskega miru ter povrnitev v republikansko vojsko, druga pot pomeni razžalitev ulstrskih protestantov ter neljubo reakcijo v londonskem parlamentu.

Vlada se je odločila za drugo pot: »častno pot«, kot jo imenujejo: Irska pogodba se mora izvršiti, komisija se mora sestati, Anglija je dala častno besedo in je v njenem interesu, da ji ostane zvesta. Vendar pa zaenkrat noče vlada svoje odločitve forsirati, marveč hoče počakati, da dá obema deloma Irske najprej priliko, da se med seboj pobotata. Sele ako bi to ne bilo mogoče, bo angleška vlada ukinitla korake, da se komisija postavi na noge in se njeno delo omogoči, to je nastopila bo na lastno roko in prisilila, da se irska pogodba izvede, četudi proti volji Ulstra. Rok, ki je dan Ulstru, da se odloči za sporazumno rešitev razmejitvenega vprašanja v irsko republiko, traja do 30. septembra.

Tukaj je sedaj problem. Javnost se je oddahnila, ker je nevarnost vsaj za par tednov odstranjena. V Irski republikanizem zopet grozi in nov odpor bi brez dvoma izbruhnil, ako bi Anglija tudi topot prelomila besedo. Mi se veselimo, da je Labour-vlada, ne glede na strankine koristi — in te bi bile lahko velike — stopila na stran irske države. Kaj se bo zgodilo po 30. septembru, ni mogoče povedati. Lahko se zgodi, da bo na tem vprašanju Labour-vlada padla, ker ni izključeno, da se simpatije parlamenta nagnejo na stran Ulstra. Ako pade, bomo imeli nove volitve. A o tem ni dvoma, da je angleška javnost sedaj, ako bi se imela izjaviti o irski krizi, po večini za Svobodno državo. In ta posledica bi ne bila morda edina.

Albansko vprašanje.

Ženeva, 11. septembra 1924.

Albanija je že od nekdaj dajala Društvu narodov ono važnost, ki jo ta svetovna institucija zasluži. Na seje zasedanja je pošiljala dosedaj vedno svoje najboljše ljudi. Ona ima pri Društvu narodov v Ženevi tudi svojega stalnega zastopnika, neke vrste poslanika v ošabi v Carigradu vzgojenega diplomata g. Blinistija, ki neprestano med zastopniki tujih držav rovari in vstvarja razpoloženje za Albanijo.

Tudi letos je poslala Albanija vse kar zmorejo njene redke vrste diplomatske in politične inteligence, kajti na petem zasedanju se bi morala rešiti nekatera za Albanijo važna vprašanja, med drugimi imenovanje posebnega delegata Društva narodov za ureditev in nadziranje albanskega finančnega gospodarstva, dalje vprašanje manjšin, pred svetom Društva pa eventualno vprašanje Sv. Nauma. To slednje se rešuje že par let pod »spretnim« vodstvom g. Spalajkovića stalno v našo škodo. Zavoženo že od vsega začetka vsled absolutnega nerazumevanja in še bolj vsled arrogantnih nastopov g. Spalajkovića se to vprašanje bliža svoji končni rešitvi. Vključ nerodnosti in nesposobnosti g. Spalajko-

Sr.

Iz južne Srbije.

Albanci.

Iz Djakovice se vidijo na zapadu visoke gore; tam teče meja med Abanijo in našo državo. Promet med Djakovico in Albanijo je bil svoj čas živahniji kakor je danes. Pač pa od časa do časa vpadejo Albanci v Albanije preko gora in ropajo tu ovce. Albanija je gorata in njeno prebivalstvo se težko preživlja. Zato si hodi iskati živeža v dolino. Za temi roparskimi vpadi tiči torej tudi važen socialen problem, ki ga bo morala mlada Albanija rešiti. Ko se ta nadloga za naše kraje ob albanski meji reši, bo tudi promet z Albanijo postal živahniji. Djakovica je gospodarsko središče Metohije, predvsem za žitno trgovino in šteje nad 15.000 prebivalcev. Prebivalstvo je albansko, po večini muslimansko. — Katoličani pa tvorijo močno manjšino, zlasti v okolici.

Lepih tipov med Albanci nisem videl, tudi stasiti niso, pač pa so okretni in miščasti. Menda razsaja med njimi po mestih močno tuberkuloza, brez dvoma posledica siromašnih, nezdravih stanovanj in slabe hrane. Spijo na zemlji, kar ne poznajo postelj. So pa vsi brij izjeme nacionalisti, ne v modernem pomenu besede, pač pa instinktivno, iz naravnega nagona. Saj so še docela nekultiviran narod, ki pa

je v vsej svoji preteklosti pokazal čudovito energijo in odločnost. Komu ni znana junaška doba Skenderbega v borbi zoper Turke? Turkom so dajali Albanci izborne diplomate in vojskovodje, Italija in Avstrija ste svojčas sprejemali albansko mladino v svoje šole, da bi tako vzgojili albansko inteligenco v svojem smislu in pa za svoje politične namene. Iz današnjih albansko-italijanskih odnosov se da sklepati, da je Italija ta svoj načrt bolje umela kakor Avstrija. V Djakovici, bržčas pa tudi v drugih krajih južne Srbije govore Albanci v svojem jeziku, razumejo in govore pa kolikortoliko tudi srbsko. Saj so bili od nekdaj s Srbi kolikortoliko pomešani in so imeli Srbi nanje večji vpliv nego danes.

Pri volitvah v ustavotvorno skupščino so katoliški Albanci in brez dvoma tudi mnogi muslimanski volili demokratske kandidate, ker so iz njihovega programa sklepali, da ta stranka nasproti Albancem ne bo krivična. Ko so se pa na bridko razočarali, so pa pri zadnjih volitvah oddajali glasove za radikalno stranko. Tudi ta jih je razočarala. Kaj bodo storili v bodoče, ne povedo. Dejstvo pa je, da katoliški Albanci v naši državi muslimansko duševno nadkriljujejo in imajo vsled tega precejšen vpliv tudi na muslimanske rojake. Dasi noben izmed njih ne pove, kaj da mislijo v bodoče, pa vendar ni težko uganiti, da bi ustanovili najraje svojo lastno narodno stranko, ako bi se ne bali priti-

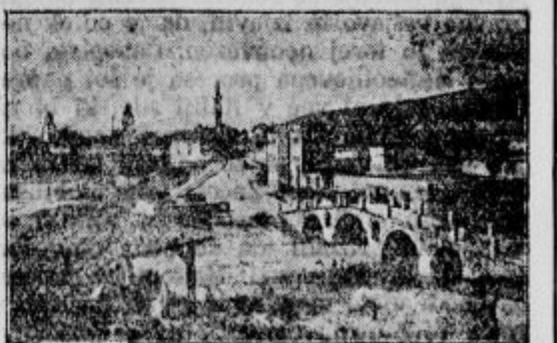
ska. Morda bi potem tudi kačasko gibanje hitreje pojemale. Dejstvo je pa tudi, da imajo na muslimanske Albance največji vpliv Turki, ker je verski moment močnejši od nacionalnega. Albansko šolstvo je še v povojih kakor šolstvo v južni Srbiji sploh. V mestih je že precej razvito, po deželi pa so šole prvi nastavki. Veronauk se poučuje v albanskem jeziku in menda imajo osem ur na teden pouka v albanski, sicer pa se poučuje srbsko. Tako mi je dejal v Prizrenu učitelj na katoliški albanski šoli, ki popolnoma obvlada srbohrvaščino.

V Prizrenu.

Že ob petih zjutraj smo se v Djakovici dvignili iz postelj, da bi mogli še isti dan pred odhodom vlaka ogledati si Gračanico. Prvi sem se dvignil jaz. Spal sem kljub »čimram« izbornu, ker sta me mrzla vožnja in dolgo potovanje utrudila. Gosp. župnik je bil že pokonec in moj glasni smeh ga je privabil na plan. Gospoda ministra so v njegovih sobi ponoči »čimre« poglale iz postelje na stole, ki si jih je sestavil in na katere je položil svoje utrujene ude. Minister spi na stolčkih, sem dejal g. župniku, ki se ni mogel ubraniti sme-hu in ni bil radi tega prav nič v zadregi. Poslovili smo se od gostoljubnega in prijaznega gospoda in zdržali naprej proti Prizrenu. Pokrajina je lepa, slikovita. Prizren leži na obronku hriba, kakor lastna vičje gnezdo. Že oddaleč se vidi s poljan-

z značilno, porušeno Dušanovo trdnjavo, ki dominira nad mestom, v ozadju pa se dviga mogočna Šar planina, katere vrhovi so bili zaviti v meglo.

Prizren je bil prestolnica srbskih kraljev. V teku 500 let je pod turškim gospodarstvom na svoji veljavi in zunanem licu precej izgubil. Ima pa še danes lepo saborno cerkev, večjo in lepšo kakor je belgrajska. Tudi katoliška cerkev je lepa. —

Prizren je bil v preteklosti živahno trgovsko mesto, pa je še danes zelo živahen. Kožarska, platnena in svilena industrija je sedaj na glasu, kakor albanski srebrni izleki, okraski, verižice itd. Steje okrog 18.000 pretivalcev, ima gimnazijo, pravoslavno bogoslovno sešolnico in razne kulturne ustanove. Od vseh mest, kar smo jih videli, se mi je zdelo najprijetnejše, ker je najkulturnejše.

viča se je nadejati, da bo zmagalo pravično naše stališče, ki je utemeljeno i s praktične i s formalne strani, dočim se albanska zahteva opira samo na našo velikodušnost, češ, Jugoslavija je velika in ne bo trpela prav nobene škode. S približno takim argumentom je branil albansko tezo predsednik prevratne vlade g. Fau S. Nalli v svojem govoru in tak odgovor mi je dal, ko me je sprejel.

Albanska delegacija, v kateri se nahajajo znani prijatelji Italijanov kakor finančni minister Gurakuči in londonski poslanik Konica, ima najeto celo nadstropje v hotelu »De la Russie«, kjer stanujejo tudi italijanski delegati.

Ko me je sprejel, je bil precej slab, ker je ravno prebolel težak napad tropške malarije. Na vsa vprašanja je rad odgovoril, ne da bi pri tem le malo omilil skrajno tendencioznost v pohvali svoje vlade:

»Vse oficijelne vesti iz Albanije razglašajo neprestano, da je novi režim že popolnoma utrjen in čvrst. Kakšne težave vas potem ovirajo, da ne skličete parlamenta oziroma da ne razpišete novih volitev?«

»Ni nobenih težav ali ovir niti za razpis volitev niti za sklicanje parlamenta. Sedanji režim, sprejet od večine prebivalstva s simpatijami, je v resnici že popolnoma uveljavljen. Samo prebivalstvo pa za sedaj še ne želi, da bi sklicali parlament, da bi s tem vlada dobila možnost v miru delati na gospodarski in finančni obnovi države. Kako pravilno je to zaupanje, dokazuje dejstvo, da je vlada v teku treh mesecev rešila vprašanje proračunskega ravnotežja, česar parlament ni mogel rešiti v treh letih!«

»Kakšno stališče zavzema Vaša vlada glede ustavne forme vaše države? Ali je vlada že sklepala o tem, kje bo prestolnica Albanije?«

»Kar se tiče ustavne forme naše države, stojimo na stališču, da je treba obdržati sedanji režim na republikanski bazi. Vprašanje, kje naj bi bila prestolnica, pa je za sedanjo vlado vprašanje drugega reda. O njem bo reševala ustavotvorna skupščina, seveda šele potem, ko bo sklicana od nas.«

»Kako presojate položaj na Balkanu? V kakšnih odnosih ste s sosednjimi državami in kakšno je razmerje med Albanijo in Italijo?«

Mi imamo najboljšo voljo vzdrževati dobre zveze z našimi mejaši in tudi z Italijo. Nova vlada je pristaš odkritosrčne in lojalne politike napram sosednjim državam in bo uporabila vse svoje sile, da zveze in dobro razmerje s temi državami vzpostavi in poglobi.

Osebn sem pa goreč pristaš balkanske konfederacije. To je ideal, za katerega ustvaritev bi morali delati mi vsi z vsemi silami. Vem dobro, kako velike ovire stoji temu idealu na poti. Ali te ovire so malenkostne v primeri s koristmi, ki bi jih imele vse balkanske države od take konfederacije. Predvsem bi vse balkanske države, ki uporabljajo sedaj največji del svojih dohodkov za vzdrževanje velikih vojsk, lahko reducirale svoje armade in na ta način dobljeni denar lahko uporabile za gospodarsko in kulturno povzdigo svojih držav. Jasn je, da tega ideala ne moremo ustvariti od danes na jutri, z malo dobre volje pa bi vsaj lahko pripravili teren. Lahko bi se n. pr. začelo s sestankom predsednikov vlad vseh balkanskih držav. Zakaj se ne bi to storilo? Izgubiti nimamo ničesar. V vsakem slučaju ostaja prednost, da bi se predsedniki vlad osebn spoznali in odstranili vsaj one neznane in absurde predsodke, ki jih ovirajo živeti kot dobri sosedi. Drugo pa bi že prišlo samo od sebe.«

»Govori se, da nameravate ob vrnitvi obiskati g. Mussolinija: kakšen značaj bi mogel imeti ta obisk?«

»Da, obiskal bom g. Mussolinija, ker se vrnem v Albanijo preko Rima. Ker sem imel v Zenevi priložnost sestati se z g. Mac Donaldom in g. Herriotom, smatram za svojo dolžnost že iz uljudnosti, da obiščem tudi predsednika italijanske vlade. Izkoristil pa bom ta svoj obisk tudi v to, da se v imenu vlade zahvalim g. Mussoliniju na povsem nevtralnem stališču, ki ga je Italija zavzemala napram Albaniji za časa poslednje revolucije in pa tudi na izjavi, ki jo je g. Mussolini dal v sporazumu z vlado g. Pašiča, da se ne sme storiti nikakršne intervencije in nobene vmešavanja v notranje razmere albanske.«

»Ali mi lahko v glavnih obrisih podate sliko o sedanjih verskih, socialnih in kulturnih razmerah v Albaniji?«

»Versko vprašanje je Albanija rešila na zelo srečen način. Pri nas ni nobene državne religije. Vse vere so svoštovane in njihovo hogo služuje je slobodno. Verski fanatizem v Albaniji ne obstoja.

Socialne razmere so precej slabe in poslednja revolucija je bila v izdatni

meri posledica takega stanja. Sedanja vlada namerava odpomoči splošni bedi z ureditvijo agrarnega vprašanja in je že izdala zakon, ki ščiti malega posestnika.

Vlada uporablja vse sile na razširjanju prosvete in kulture v Albaniji. Tudi dva francoska liceja, enega v Korči in drugega v Argirocastru; enega albansko-francoskega v Skadru in dva privatna tudi v Skadru, katerih eden je v rokah očetov jezuitov, drugi pa očetov frančiškanov. Že tri leta deluje učiteljske v Elbassanu in ravno toliko obrtna šola v Tirani, ki so jo ustanovili Amerikanci.

Za gorske kraje, kjer je vsled oddaljenosti med posameznimi vasmi težko ustanavljati šole, smo zgradili tri zavode, enega v Skadru, enega v Debru in enega v Kurvelesu. V te zavode se sprejemajo kot gojenci otroci iz oddaljenih gorskih vasi.«

»Kaj mislite o manjšinskem vprašanju na Balkanu in kako naj bi se to vprašanje rešilo po Vašem mišljenju?«

»Albanska vlada je že od začetka častno izpolnjevala sprejete obveznosti. Manjšine v južni Albaniji, ki govore grško, imajo šole z grškim jezikom in te šole vzdržuje vlada. Iste pravice ima tudi slovanska narodna skupina v Skadru. Ker smo dali tak zglede dobre volje in lojalnosti, upamo, da bosta tudi grška in jugoslovanska vlada storila svojo dolžnost napram albanskim manjšinam v svojih državah.«

»Kako motivirate vaše pretenzije na Sv. Naum? Ali ne mislite, da bi bil Sv. Naum v vaši nepravilni posesti kamen spotike med obema državama in s tem stalna nevarnost za mir na Balkanu?«

»Mislim, da je to vprašanje rešeno, ker je mednarodno sodišče v Haagu odobrilo sklep veleposlaniške konference v Parizu. Upamo, da se ne bo kraljevina SHS, ki ima petnajstkrat toliko prebivalcev kot Albanija in ki ima na svojem teritoriju že 800.000 Albancev, protivila temu, da pripade za njo brezpomemben kraj mali Albaniji. V. Schweiger.

Beleške.

Konstatiramo. 1. Zakaj ni bilo na ljubljanskem marijanskem kongresu več moštva? Saj jih je bilo mnogo, seveda se pa ženske v takih rečeh ne dajo od moških prekositi. Da pa ni bilo moških še več, dva vzroka temu sta tale: Štirinajst dni pred kongresom je bil v Mariboru mladeniški tabor, na katerem je bilo več tisoč fantov. Zadnje nedeljo pred kongresom pa je bil velik shod bivših vojakov na Brezjah zopet z več tisoč udeleženci. Tudi vsi ti so se poklonili Mariji, če ne v Ljubljani in na Rakovniku, pa na Brezjah in pri Materi milosti v Mariboru. — 2. Zakaj niso liberalni listi prinesli niti programa niti prošnje za izobeseženje zastav (razun »Nar. dnevnik«), kar je bilo vsem doposlano. Ko je bil vendar kongres strogo verski in ti listi vedno naglašajo, da so tudi za vero, samo ne za klerikalizem? S tem so pokazali — kar mi že davno vemo — da klerikalizem imenujejo, vero pa mislijo. To potrjuje sedaj tudi »Jutro« trdeč, da se ljudje obračajo od bogoslovja k znanosti. Mi pa vemo, da so ta molk liberalnih listov obsojali tudi taki, ki se ne štejejo za »klerikalce«. Nek odličen in ugleđen mož iz teh krogov je rekel: »S tem se sami obsojajo«. In dostavil je: »Velik val verskega gibanja bo prišel čez Evropo.« In kdor pozna versko gibanje med mladino velikih narodov, ta popolnoma razume te besede. Ta val bo prišel tudi čez slovensko zemljo in šel mogočno preko vsega bevskanja tistih, ki vse, kar je verskega, tako globoko mrzijo, kakor so pokazali tudi o priliki marijanskega kongresa.

UJU in centralizem. Ali še veste, kako je hvalil Jelenec centralizem? V Rogški Slatini in na Bledu. In ustavo? Ali ni pozival na boj proti protidržavnim avtonomističnim elementom? V Rogški Slatini, na Bledu, v Krškem, v Dubrovniku. In zdaj mu je dr. Korošec centralist! Mi pravimo, da se mora lečiti vsak po lastnih potrebah. Ko bo UJU rekla, da je za avtonomijo, se bo upravljalo po avtonomističnih načelih, zdaj je centralistično, in je zanj prav, če ga vlada kdo iz Belgrada po tistih zakonih in ustavi, ki so jo centralisti napravili. Saj je svoj čas v boju proti dr. Verstovski zahtevalo, naj minister imenuje nadzornike in je hvalil Pribečevića, ker jih je imenoval. Zakaj bi zdaj, ko imamo še centralistično ustavo, ne veljala proti onim, ki so jo zagovarjali, centralistični zakoni? Čemu dvojna mera? Pri prihodnjih volitvah pa se bo UJU spet najbolj gnalo proti slovenstvu in avtonomiji. Principi obstaja, gospod Jelenec!

Licemerstvo. Včerajšnje »Jutro« je spustilo v svet fulminanten uvodnik o pravicah uradnikov. V tem uvodniku pravi med drugim: »Pri postavljanju in odstavljanju uradnikov ne gre za osebe, ne za pripadnost k stranki, tu gre za princip. Za

princip, da morajo veljati tudi za uradnike zakonski predpisi, da se mora v njih gledati tudi človeka, ki za svoje delo zasluži svoj kruh.« — Tako govore in pišejo demokrate danes. Ko so pa bili oni sami na vladi, niso gledali prav nič na »princip« in so se brigali še manj za »človeka«, ampak so brez usmiljenja in brez vseh ozirrov metali na cesto vse, kar ni slepo služilo demokratskim pogotcem. V vseh resorih so pripravljali protizakonite upokojitve in kazenske premostitve za najboljše in najočenejše in najvestnejše uradnike. Dr. Zerjav naj le naprej pometa pred svojim pragom in potem šele naj kaže na druga vrata.

Česa se »Slovenec« veseli? Pod tem naslovom ponavlja včerajšnji »Narod« našo pod naslovom »Jugosokol v razkroju« objavljeno vest, da bo »jugoslovenski« Sokol v Vukovaru razpadel in da bode tam ustanovljen »hrvatski« Sokol. »Narod« dostavlja tej vesti: »Čudno je, da »Slovenec« tej vesti ne dostavlja, naj bi temu zgledu sledila tudi sokoška društva v Sloveniji.« — Mi tega nismo dostavili zato, ker se bo itak v kratkem zgodilo to, česar si »Narod« ne želi.

Nemogoč dogodek je po belgrajskem »Vremenu« in po ljubljanskem »Narodu« vstop Radičevcev v vlado. V ponedeljek bo pa tudi to že mogoče.

Upokojeva je šolski vodja II. mestne deške šole v Ljubljani g. ravnatelj Jeglič, a vendar še opravlja svoje posle kot upokojenec — tako tarnajo ata in pravijo, da je kaj takega mogoče samo pod vlado reda in pravice dr. Korošca. Ali ni to red in pravica, če kdo dela?

Dopisi.

Na Jesenicah je umrl dne 9. septembra t. l. organist g. Jakob Savinšek. Služboval je tu dolgih 24 let. Zapušta vdovo s štirimi nepreskrbljenimi otroci. Pogreb blagoga pokojnika je pokazal, kako je bil rajni na Jesenicah vsesplošno priljubljen. Kljub deževnemu vremenu se je udeležilo veličastnega žalnega spreveda, katerega so otvorile žalne fanfare, ogromno število Jeseničanov. KDD je bilo zastopano po vseh svojih odsekih, Orli skoraj korporativno s celotno godbo na čelu. Najgloblji utis pa je na Jeseničane napravil množičen pevski zbor, sestavljen iz pevcov vseh jeseniških kulturnih organizacij, ki je pod vodstvom radovljiskega organista gospoda Fabijana zapel tri žalostinke. Dokaz, da pokojnik ni imel neprijatelja na Jesenicah. Pogrebne svečanosti je opravil domači župnik g. Kastelj ob asistenci 12 duhovnikov. Lep pogreb in vsa naklonjenost Jeseničanov naj bo zalutjem v tolažbo; blagumu pokojniku pa želimo, naj mu bo lahka zemlja gorenska.

Laško. Ko je dne 28. julija 1924 padel režim P. P. vlade, je nastal v Laškem prijeten mir in velika tihota. Demokrati in Orjunci, ki nimajo nikogar za seboj in ki so si lastili gospodarstva Slovenije, hodijo kot bi imeli vnetje hrbtenice. Mi pa, ki smo bili prej zanicavani in prezirani, smo se oddahnili kot l. 1918 ob Pijavi. Da bi mi hoteli podati javnosti sliko dela nekaterih tuk. demokratov in orjunccev, izginili bi od nas kot kafa. Nekaj bi jih pa z bojkotom lahko ukrotili. Toda prišla SLS se držimo načela: kar meni ni ljubo ne želi drugim. Demokrati pa tega ne poznate. Ni vas sram lagati in osebn napadati po svojih glasilih. Tako piše gnezdo podlih laži, »Domovina« z dne 12. t. m. razne neosnovane čenče o načelniku SLS za okraj Laško gosp. Mihaelu Hrastniku, koliko mu nese lesna trgovina. Ako mu res kaj nese, se lahko javno trdi, da je delaven človek in dela več kot dopisnik »Domovine« 10 let. Za svoje delo pa lahko zahteva vsak človek plačilo. Seveda dopisnik »Domovine« zastoj dela, saj se mu na obrazu pozna. Nadalje mu očitajo, da je županov namestnik občine Marija Gradec cerkveni ključar itd. Ker pa g. Hrastnik od danes še ne uživa teh časti, se dopisniku lahko v obraz vrže ne posebno lep očiček, da je lagal. Sram ga je pa lahko, da se priprostega kmeta tako boji, da ga v spremstvu laži vlačijo po listih. Odgovor je lahek: Pošten je in pa izobražen. Pa vam bo še na poti.

Celje. Shod kršč. socialnega delavstva v Celju v nedeljo 7. t. m. je bil nepričakovano dobro obiskan. Ob veliki pozornosti in navdušenju zborovalcev, ki so napolnili dvorano pri »Belem orlu«, so govorili: dr. Andrej Gosar, katerega so zborovalci navdušeno pozdravljali, tov. Beltram in Gajšek. Govorniki so posegli globoko v gospodarske in organizacijske razmere nižjih slojev. Sprejelo se je več važnih predlogov, kako organizirati delo za zboljšanje položaja delavstva in uradništva, uveljaviti in razširiti organizacijo ter pomnožiti naročnike na časopis »Pravico«. Izvolilo se je okrožno vodstvo. Po shodu se je vršila seja okrož. zaupnega zbora, ki je določil smernice našemu delu in pokretu v celjskem okrožju.

Novi tečaji za strojepisje, stenografijo in knjigovodstvo (posamezni pouk) začnejo na Ant. Rud. Legatovi šoli v Mariboru dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Pojasnila in vpisovanja v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. LEGAT. Maribor, Slovenska ulica 7. telefon 100. 5197

Začetek šolskega leta.

»Narodni Dnevnik« pripoveduje o neredu na osnovnih šolah. Ne dolži sicer sedanje vlade in trdi, da je vsega nereda kriv prejšnji režim. Res, zavlačevanje prejšnjega režima je omogočilo sicer kasno sedanji vladi delati red na osnovnih šolah v Sloveniji, začelo se je šele pred dobrimi 14 dnevi, in kolikor vemo, bo vse urejeno že v oktobru. Že v oktobru, pravimo, kajti opozarjamo, da je bila lansko leto osnovna šola v Sloveniji urejena šele koncem novembra. Spominjamo samo na to, da so bili lani abiturijenti po dva do tri mesece brez vsake plače in da se je vršilo premikanje učiteljstva okoli 200 po številu še v novembru.

Ako računamo, da imamo v Sloveniji nad 3000 učiteljev, potem 300 učiteljev, ki se premikajo letos in po krivdi prejšnjega režima šele ob koncu počitnic, pri tem številu malo pomeni. To število bi značilo samo takrat nekaj, če bi bila premeščenja samo z enorazrednice na enorazrednico, tako pa se pouk more začeti skoro povsod redno, izjeme so samo prazne enorazrednice, kamor bo morala šolska uprava nekatere učne osebe prestaviti iz službenih ozirav. Kolikor vemo, namerja šolska oblast letos strogo paziti, da nobena šola ne ostane brez učiteljstva. Videli smo in z zadovoljstvom omenjamo, da je bila šolska oblast že pri zadnjih imenovanjih prav tako pri srcu ekspozitura ali ekskurendna šola kakor osemrazrednica. Razumljivo je, da je prav v času premikanja učiteljstva težko povsod ugotoviti prazna mesta in razpoložljive učne osebe, toda tudi o tem bodo okr. šolski nadzorniki mogli dati potrebna pooblašila, in čimprej bodo ti vpslali svoje podatke, tem prej bodo nastavljeni abiturijenti in razpoložljive, iz državne blagajne že plačane učne osebe. Pri teh zadnjih se je bati, da bodo odrekale nastop služb na določenih mestih, ker so to ponajveč protežiranci prejšnjega režima in trdno uverjeni, da so nekaj več kot drugi učitelji, ki so po njih mnenju sploh rojeni samo za hribe. Ako proti temu učiteljem — ki bodo na ves glas vpili, da se jim godi krivica, ker morajo na deželo, kjer so drugi sicer službovali leta in leta — šolska oblast ne bo izvajala zakona, potem je seveda nered v šoli neizogiben in krivo ga bo učiteljstvo, ki bo sabotalo. Šolstvo je vse, ne pa osebne želje in tu ima priliko naše učiteljstvo, da pokaže, ali mu je delo za narod fraza ali resnica! Šola je vse, ponavljamo, toda šola, ki jo bo naše ljudstvo ljubilo in se je ne bo balo kakor javne pohujševalnice, mučilnice in nasilne ječe. Politično naši stranki slabo učiteljstvo dobro služi, toda nas je groza pred strašnim duševnim trpljenjem staršev in otrok, ki ga trpe pod njim. Zato naj naša šolska uprava vrne šolo ljudstvu in učiteljstvo napoti v šolo, ne pa na izvenšolsko delovanje orjunskega pohoda, hujškanja proti »farjem« in svobodomiselno izpovedovanje žerjavščine. Ljubezni došole in ljudstva, nesebične požrtvovalnosti učiteljstva in spoštovanja do najsvetejših čustev, ki jih goji naše ljudstvo — pa bo na osnovni šoli v Sloveniji red in blagoslov nad učiteljskim delom in ne bo nereda v osnovni šoli!

Dnevne novice.

— Za grobni spomenik † Mihi Moškercu. Zaslužnemu javnemu delavcu pokojnemu Mihi Moškercu so se namenili njegovi prijatelji oskrbeti skromen grobni spomenik. V ta namen se je iz njihove srede osnoval odbor, ki se obrača na našo javnost s sledečo prošnjo: Da moremo do 1. novembra postaviti grobni spomenik pokojnemu uradniku g. Mihi Moškercu, se tem potom obračamo na njegove prijatelje ip vso našo javnost s prošnjo, da pomaga s prispevki omogočiti ta namen. Denarne prispevke prejema g. Albin Zajc, računski svetnik, Ljubljana, finančna delegacija. Za odbor: Franc Smodej, predsednik; Albin Zajc, blagajnik; Anton Volta, tajnik.

— O. Gabrijel Bajec †. V Celju je umrl včeraj v tamkajšnjem kapucinskem samostanu o. Gabrijel Bajec iz reda oo. kapucinov. Pogreb bo v ponedeljek dne 15. septembra ob poldnev. Pater Gabrijel je bil ena najpopularnjših osebnosti. Dolgo vrsto let je služboval v Celovcu, kjer ga je vse ljubilo in spoštovalo, zlasti še slovensko ljudstvo na deželi. Med vojno je bil premeščen k Sv. Križu na Goriškem, kjer je vztrajal do zadnjega, ko so morali slovenski kapucini na veliko žalost slovenskega ljudstva zapustiti samostan. Pokojni je bil izredno blaga, ponižna in ljubezniva duša. Kdor ga je poznal, ga je moral izredno ceniti. Bil je z vso svojo dušo redovnik, iskreno pa je ljubil svoj narod, katerega dušo je poznal kakor malokdo. Vse vesele in žalostne dogodke v razvoju našega naroda zadnje desetletje je s srčnimi utripi, s strahom in veseljem, z upom in žalostjo preživel. Slovensko literaturo je izbornost poznal, še bolje pa morda jezik. Mnogo se je kot ljubitelj narave bavil z botaniko in je sijajno poznal ljudske terminologije za rastlinstvo. Delal je tudi tozadavne zapiske, ki so dragoceni. Upajmo, da jih ni vojna vihra odnesla. Tudi slikal je. Svo-

Jo celico v Celovcu je poslal s svetopisemskimi motivi, položil pa je v nje mnogo svoje zdrave, otroškomele šegavosti. Stevilni prijatelji ga bodo ohranili v najlepšem spominu. Žalovali pa bodo za njim tudi gluhoženi, katerih dolgoletni učitelj in oče je bil v Celovcu mnogo let. Počivaj v miru, blaga duša!

— »Goriška Straža« četrtič zaplenjena. Četrtkovo »Goriško Stražo« je videmska prefektura dala zapleniti, češ da je priobčila članek o političnem položaju Italije, ki bi lahko neutemeljeno razburjal in vznemirjal slovensko prebivalstvo. V resnici pa je bila »Goriška Straža« zaplenjena, ker je obelodanila na uvodnem mestu oster napad na goriškega podprefekta Nicolottija, tega krvnika slovenskega ljudstva, ki je v zadnjem času odredil protipostavne hišne preiskave v raznih župniščih na Vipavskem.

— Profesorska imenovanja. Imenovani so: za profesorja na drž. gimnaziji v Mariboru Gregor Hercelj, prof. na drž. real. gimnaziji v Novem mestu; za profesorja na sistemiziranem mestu na istem zavodu dr. Franc Mischitz, profesor brez stalnega mesta na istem zavodu; za profesorja na drž. realni v Ljubljani dr. Martin Gorjanc, profesor na gimnaziji v Novem mestu; za profesorja na drž. realni gimnaziji v Celju dr. Karl Pirjevec, profesor brez stalnega mesta na drž. trgovski akademiji v Ljubljani; za stalnega vadniškega učitelja na sistemiziranem mestu na drž. moškem učiteljskem v Ljubljani Ernest Širca, začasni vadniški učitelj na istem zavodu; premeščen je na 1. drž. gimnazijo v Ljubljani dr. Ivan Pregelj, profesor na drž. gimnaziji v Kranju.

— Dva kongresa proti nenravnosti. — V dnevih od 22. do 26. septembra bosta v Gradcu dva svetovna kongresa proti nenravnosti: dva dneva proti prostituciji, druga dva proti trgovini z dekleti. Obenem se bo ustanovila mednarodna liga proti nenravnosti. Pripravljani odbor želi, da bi bila tudi Jugoslavija, ki je Gradcu zelo blizu, vsaj razmeroma tako zastopana kot bodo druge države. Da pri nas boj proti nenravnosti ni nepotreben, o tem ni treba govoriti. Kdor se želi udeležiti, prosimo naj se priglasi »Dobrodelni pisarni«.

— Zbor pravnikov v Zagrebu. Ideja o zboru pravnikov v celotni državi je padla na rodovitna tla. Pravniki so pravilno domeli visoki pomen takih zborovanj, o tem priča veliko zanimanje za Zbor. Pojavilo se je že do sedaj nad 300 udeležencev iz vseh krajev, tudi najoddaljenejših naše države. Važno Zbora priznava tudi naša pravosodna uprava, g. minister pravde se za Zbor živo interesira in ga tudi osebno poseti. Dalje je dovolil sodnikom, kolikor dopuščajo službeni posli, dopust za čas zborovanja. G. minister saobračaja pa je naklonil znatno znižanje na železnici in sicer na ¼ vozne cene, ki velja tudi za spremstvo (dame) udeležencev. Zbor se vrši v dne 19., 20. in 21. septembra v Zagrebu. Pričetek zborovanja je v petek, točno ob 11. uri dop. v saborski dvorani. Konstituiranje Zbora, referati in koreferati v plenumu. Zvečer priredi Pravniško društvo na čast gostom banket v veliki dvorani Streljane. — V soboto dopoldne: razprave v sekcijah, popoldne: nadaljevanje razprav, manjši sestanki, razgledovanje mesta, zvečer ob 7. uri slavnostna gledališka predstava (Baranović — Licitarsko srce in Leoncavallo: Glumači). Ob 9¼ raut, ki ga da g. župan mesta Zagreba. Zaključno zborovanje v saborski dvorani. Za referente in koreferente so določeni (ime v oklepajih znači koreferente). 1. Osnovanje stalnih pravnih kongresov: dr. Danilo Majaron, predsednik društva Pravnika iz Ljubljane (Djordje Nestrovič, državni svetnik v pok. iz Beograda, dr. Hugon Spitzer, odvetnik iz Osjeka). 2. Zakonodavna tehnika: dr. Dragoljub Arandjelović, univ. profesor iz Beograda (dr. Metod Dolenc, univ. profesor iz Ljubljane). 3. Pravna pomoč v državi: dr. Janko Babnik, predsednik višjega deželnega sodišča v Ljubljani, (dr. Milan Mayer od oddelka za pravosodje v Zagrebu, dr. Janičije Jovanović, prvi sekretar kasacijskega sodišča v Beogradu). 4. Prisilna poravnava izven konkurza: dr. Žika Spasojevič, univ. profesor iz Beograda (dr. Lavoslav Högnberg, višji drž. pravnik iz Zagreba). 5. Odvetniški red: dr. Ivo Politeo, odvetnik iz Zagreba (dr. Milan Škerlj, univ. profesor iz Ljubljane, dr. Ljubomir Stefanović, odvetnik iz Beograda). Za ponedeljek, dne 22. je povabil g. minister dr. Hrasnica vse udeležence, da si ogledajo kaznilnico v Lepoglavi. V Lepoglavi in nazaj vozi udeležence brezplačno poseben vlak. — Udeležencem izven Ljubljane bo poslal legitimacijo za vožnjo zagrebški pripravljani odbor, ljubljanskim udeležencem jih bo razdelil ljubljanski pripravljani odbor. Udeleženci, ki so prosili za stanovanje v Dijaškem domu, se napotijo naravnost v Dijaški dom, Vodniška ulica; ostali se naznani stanovališče v Zagrebu v pisarni Zbora. Pisarna posluje od 18. od 22. t. m. v Gundulićevoj ulici št. 7-I, v prostorih Društva hrvatskih književnikov (telefon št. 7-52). Do 18. t. m. daje potrebne informacije tudi tajnik Pravničkoga društva g. dr. Ivo Politeo, Dalmatinska ulica 4a, tel. 16-99. Ljubljanski udeleženci odpuščaj skupno v petek, dne 19. zjutraj ob 5. uri 28 min. in prispejo v Zagreb — glavni kolodvor ob četrti na 11. uro. Tem se pridružio na Zidanem mostu udeleženci iz Stajerske. Udeleženci preko Karlovca se vozijo najbolje z vlakom, ki dospe v Zagreb ob 9. uri 25 min. V Zagrebu — glavni kolodvor jih

sprejmejo odposlanci pripravljalnega odbora; če namerava dospeti večja grupa v Zagreb ob drugem času, naj javi to pravočasno. — Posebni programi se razpošljejo te dni vsem udeležencem. — Pripravljani odbor v Ljubljani.

— Prof. dr. Goetz v Sarajevu. Iz Beograda je dopotoval v Sarajevo dr. Leopold Goetz (Bonn), znan strokovnjak na polju vzhodnoevropske zgodovine. Dr. Goetz je prišel v Sarajevo z namenom, študirati na viru naše ženske pesmi, ki so zbudile njegovo posebno zanimanje. Dr. Goetz govori prav dobro hrvatski.

— Razpisana je služba organista in cerkvenika na Jesenicah. Več v današnjem oglasu.

— Srbohrvaščino poučuje prvovrsten strokovnjak in v skupinah po Berlitzovi metodi tudi cirilico, čitanje in pisanje. Vpisovanje in pojasnila v trgovini s pisarniškimi stroji Ant. Rud. Logat, Maribor, samo Slovenska ulica 7, telefon 100. 5608

— Čigavo je kolo? 21. 6. je bilo v Kranju zapleneno najbrže ukradeno Kinta kolo št. 646.196, črno pleskano, kolesa z zelenim pasom, balanca navzdol zakrivljena, prosti tek. Ogleda se pri okrajnem sodišču v Kranju.

Opozorilo. Več tisoč parov čevljev (ostankov posameznih vzorcev) tovarnen »PEKO« se prodajajo do včetega 20. t. m. po znatno znižani ceni samo v trgovini Aleksandrova cesta št. 1, na kar se cenj. občinstvo vpljudno opozarja.

Štajerske novice.

Š Izjava in pojasnilo. Socialdemokrati v Mariboru so silno razburjeni, ker jim je večina železničarjev obrnila hrbet. Železničarji so sami spoznali, da so jih rdeči voditelji Kristani, Kopač, Bahun, Nachtigall, Slanovec itd. zapeljali na krivo pot. Večina od teh voditeljev je obogatela, a železničarjem niso priborili tekom deset let nič trohice. Na zadnjem velikem železničarskem shodu v Mariboru sem v svojem poročilu o političnem položaju podal sliko hude borbe, ki smo jo borili poslanci SLS pod vodstvom dr. Korošca proti Pašić-Pribičevićem režimu korupcije in nasilja. Živo sem zborovalcem slikal podrobnosti te zgodovinske borbe proti krivici. In ko je vredno Pašić vendarle padel in ž njim vredno tudi nasilnež Pribičević, je prišlo v parlamentu dne 12. avgusta do pomembnega glasovanja. Šlo je za to, kdo bo zmagal: Ali zastopnica pravice nova (Davidovič-Koroščeva) vlada, ali pa zastopnika krivice Pašić-Pribičević. Poslanci, ki so bili za novo vladno pravico, so glasovali »za«, a oni, ki so bili proti novi vladi (torej za Pašića in Pribičevića), pa so glasovali »proti«. Med tistimi, ki so glasovali »proti«, torej za Pašića, je bil tudi edini navzoči socialdemokratski poslanec in vodja jugoslov. socialdemokracije sodrug Nedeljko Divac. Drugi socialdemokratski poslanec raje ni glasoval, ostal je doma. Ta moja ugotovitev na velikem zborovanju železničarjev je strahno razjarila voditelje socialnih demokratov. V Mariboru so v petek dne 12. septembra izdali velik letak z napisom: »Proti Žebotovi nesramnosti.« Tu skušajo dokazati, da Divac ni glasoval za Pašića. Smešno! Divac je glasoval proti novi vladi, torej je on za staro Pašić-Pribičevićovo vladno, za nadaljevanje krivic in nasilja. Divac je glasoval enako kakor Pašić, enako kakor Pribičević. Recimo, da bi še 30 poslancev namesto »za«, glasovalo »proti«, kaj bi bilo potem... Zavladal bi zopet Pašić! Vprašam vse pametne železničarje: Ali bi samo eden od vas mogel odobravati tako glasovanje? Vprašam: Koliko je med železničarskimi vrstami ljudi, ki bi si želeli povratek prejšnjega režima? Ergo! Ali sem imel prav, da sem javno povedal, kako je glasoval Divac? Res je, da njegov glas hvala Bogu ni odločil. A kaj bi bilo, ako bi imel Divac v parlamentu 25-30 sodrugov? Z glasovanjem »proti« novi vladi bi pomagal Pašiću na prestol! Bridke resnice se bojite, zato ste zavirali gg. mariborski socialisti! Občinske volitve imamo v Mariboru in zato vam je neljubo, da sem pred velikim številom železničarjev in delavcev razkril, kako socialdemokratski voditelji »delujejo za blagor ljudstva«. Toliko v pojasnilo, da lahko socialni demokrati zopet izdajo še večje letake v obrambo generala Divaca, ki je glasoval dne 12. avgusta 1924 za Pašića proti novi vladi. — Franjo Žebot, poslanec.

Š Na Pragerskem se je v sredo, dne 10. t. m. vršil izredno dobro obiskan sestanek železničarjev iz Pragerskega, Slov. Bištrice in ostalih krajev med Mariborom in Poljčani. Zborovanje je vodil tov. Justinek. O položaju železničarjev je govoril poslanec Žebot. Obrazložil je program sedanjega ministra železnice g. Sušnika, kar so vzeli železničarji z zadovoljstvom na znanje. Nato sta govorila: tajnik Stokovne zveze tov. Semenčič in predsednik mariborske Prometne zveze tov. Kores. Na sestanku so prišli tudi zastopniki socialdemokratov in zvezarjev. Njih namen je bil jasen: Prepričati ustanovitev naše železničarske organizacije. Posebno se je v to svrhu trudil socialist Krištof, ki pa je imel vrlo nesrečen dan. Skušal je braniti »proletarizacijo« milijonarja Kristana, a moral je utihniti. Večina železničarjev mu je klicala: »Socialdemokratski voditelji so nas prodajali. Kristan se je okoristil z našimi žulji in je postal bogataš.« Po teh resnih očitkih, ki so prišli iz delavskih

ust, je Krištof zapustil govorniško bojno polje. Poslanec Žebot je še povdaril, da ni prišel med delavstvo in železničarje z namenom, da bi jih s sladkimi besedami zvalil v krščansko-socialno organizacijo. Sami železničarji so želeli shoda, sami so pozvali govornika, naj pride. Glede vstopa v naše organizacije povdarja poslanec: Vstopi naj samo tisti, ki mu srce in prepričanje velewa. Kdor pride k nam samo radi tega, ker je SLS sedaj v vladi, tak naj raje ostane, kjer je. Skupina Prometne zveze na Pragerskem je ustanovljena. Izvolil se je štirčlanski odbor, ki bo kmalu sklical prvi občni zbor. Čast zavednim železničarjem, ki se ne bojijo rdečega terorja!

Š Velik volivni shod volivcev SLS za mesto Maribor se vrši jutri ponedeljek 15. septembra v dvorani Gospodarsko-zadružne banke. Začetek točno ob pol 8 zvečer. Govorniki bodo govorili o predmetu: Zakaj mariborski volivci ne morejo glasovati ne za socialnodemokratsko in ne za nemškonalno listo. Med drugimi bo govoril tudi narodni poslanec Žebot. Za agitacijo SLS ni uporabila plakatov kakor druge stranke, a udeležba bo kljub temu velika.

Š Za nemškonalno listo v Mariboru agitira pod firmo »plebiscit« posebno edini sin trgovec Ferdinanda Hartinger na Aleksandrovi cesti. Isto počenja mladi Sachs, zastopnik zavarovalne družbe »Jugoslavija«. Med agitatorji so tudi mnogi taki, katerim bo kmalu potekla pravica bivanja v naši državi. Čudimo se, da so se celo nekateri pošteni Nemci dali zapeljati po vsenemških prenapetostih!

Š Nameravanega skupnega volivnega shoda pri Götzu ne bo, ker velika dvorana ni prosta.

Š Poroča. Dne 14. septembra se poročita v Mariboru g. Ivan Falež, brat poslanca g. Štefana Falež, z gospodično Lenčiko Gselman, sestro oskrbnika g. Jos. Gselmana na Racerdvoru pri Mariboru. Novoporočencema, ki sta oba naša somišljenika, obilo sreče!

Š Agitacija Nemcev, pravzaprav nemških nacionalcev v Mariboru za občinske volitve prazega vse dovoljene meje. Vsled malomarnosti slovenskih strank je ostalo v volivnem imeniku precejšnje število takih Mariborčanov, ki so se že pred več časom preselili v Avstrijo, n. pr. trgovca Ziegler in Lininger. Vpisanih je tudi najmanj 30 nemških buršov, ki študirajo v Gradcu, Dunaju, Leobnu i. dr. Vse te »volivce« je nemškonalni velivni odbor sedaj nujno pozval v Maribor. V zapuhtih okoliščinah voditelji nemških nacionalcev naglašajo, da se pri teh volitvah ne gre toliko za mestno gospodarstvo, ampak sedanje občinske volitve so pravi plebiscit za Maribor. S takim načinom agitacije nemškonalni voditelji tirajo svoje ljudi na jako opolzko pot. Če bi bila agitacija mirna, poštena, ne bi nič rekli. Mi nismo proti poštnim Nemcem, tudi ne proti njih razvoju, a take agitacije ne moremo pripustiti. Ker nemškonalni bogataši pritiskajo poleg tega še na svoje delavce in uslužbence, bo treba, da vsakega zabeležimo.

Š Mariborske vesti. Hišni posestnik Blaž Kamenšek v Tomšičevi ulici 115 (Krčevina) je prejel za svoje odurno postopanje proti umetnikoma g. Bratinu in g. Bukšekovi — snel jima je stanovanjska vrata, ne da bi počakal, dokler se zadeva pravno ne uredi in prideta pod drugo streho — sodniški plačilo v obliki meseca dni zapora oziroma 40.000 dinarjev denarne globe. Vrata so še sedaj sneta iz tečajev, mož pa vlaga rekurze, da je veselje. Vsi listi so se zgražali nad škandaloznim postopanjem Kamenškovim, vendar se najde odvetnik, ki ga zastopa v tako evidentno krivičnem slučaju. — Volivna borba prehaja že v štadij nervoznosti. Vrste se shodi narodnega bloka in komunala politika postaja očitno predmet javnih razprav. Višek bo pa dosegla vsekakor šele v drugi polovici prihodnjega tedna. — Prijave za konjske dirke na Teznu so se izkazale kot zelo povoljne. Prijavljenih je 26 tujih konj in med njimi tudi Derby-zmagovalec »Glava«. — Socialdemokrati priredijo v nedeljo, 21. t. m. v smislu navodil amsterdamske internacionale protimilitaristično manifestacijo. Po obhodu po mariborskih ulicah se bo vršil na Gambrinovem vrtu shod. V nemškem jeziku bo govoril gosp. dr. Zivko Topolovič iz Beograda in gosp. Pelejan v slovensčini. — »Marburger Zeitung« se upravičeno škandalizira nad tatvinami nagrobnih spomenikov na starem mestnem pokopališču. Doslej je baje izginilo že 30. kamnov. Pieteti pa se rogajo razni zlikovci, ki skrunijo grobove z onečiščenjem. Pričakovati je temeljite preiskave. — Danes ob 10. uri predpoldan zapustijo gojenci belgrajske vojne akademije naše mesto. Želeti je, da odnesejo najlepših spominov na Maribor, kjer so se dva in pol meseca praktično usposabljali za svoj poklic.

Š Železniški most čez Muro pri Veržeju je že skoro dograjen. Minister Sušnik je obljubil, da si bo v najkrajšem času ogledal novo progo Ormož-Murska Sobota.

VOLIVCI SLOV. LJUDSKE STRANKE
V MARIBORU!

NAŠA VOLIVNA SKRINJICA JE

1. prva! 1.

Koroške novice.

k Muke koroških Nemcev. Celovški občinski svet je v izredni seji zavzel odklonilno stališče napram morebitnemu predlogu Društva narodov, po katerem bi se zložilo osem zveznih dežel v štiri upravna ozemlja. Po tem načrtu bi se Koroška deloma razdelila na Štajersko in deloma na Tirolsko. Občinski svet je izjavil, da o delitvi ne more biti govora, ker je dobila dežela svoje eksistenčno pravo v osvobodilnih bojih l. 1919 in 1920. Dežela da je zemljepisna in gospodarska enota in bi delitev ne škodovala samo njej, marveč tudi deželni prestolnici. Zupan Wolsegger je izjavil, da bo storil vse potrebne korake, da se izvedba tega načrta prepreči. Nemški krogi utemoljujejo svoje stališče tako, da je uprava nemogoča tako iz Grada kakor iz Inomosta. — Svoj čas so vpili »Kärnten ungeteilt!« Sedaj je Koroška zopet v »nevarnosti«, ali topot povdarja deljivost Koroške tudi drugi.

Ljubljanske novice.

Ij Umrla je v petek popoldne gospa Ana Derčeva, vdova po znanem zdravniku dr. Derču in mati primarija g. dr. Bogdana Derča. Pokojnica je bila blaga žena in skrbna mati in velika dobrotnica revežev. Pogreb bo v nedeljo ob pol petih popoldne iz ljubljanske bolnice. Blagi pokojnici bodi ohranjen prijazen spomin.

Ij Dijaški trg. — Vpisovanje. Včeraj se je vršilo vpisovanje v vse ljubljanske srednje šole. Prišli so dijaškovinci in starejši iz raznih krajev in so se zopet oživili v ljubljansko vrvenje. Posebno živahen je bil dijaški trg za učne knjige, ki se je vršil na prostoru pred Mestnim domom.

Ij Podaljšanje higijenske razstave za dijaštvo. Higijenska razstava na prostoru ljubljanskega velesajma je za dijaštvo odprta še do vključno nedelje 21. septembra. Obisk dnevno od 14. do 18. ure. Od 16. do 17. ure se kažejo zdravstveni filmi. Ogled razstave je brezplačen.

Ij Umrli je včeraj tovarnar in posestnik na Sredini 18 g. Andrej Boucon. R. i. p.!

Ij Opozarjamo na današnji oglaš higijenske pralnice Šimenc.

Ij Porotne obravnave. Poleg že razpisanih in objavljenih porotnih obravnav v tekočem tednu in sicer v ponedeljek proti Jerančiču in v torek ter sredo proti Kristanu, oba radi umora, sta razpisana za to zasedanje še dve obravnavi in sicer v četrtek, dne 18. septembra proti Antonu Bedenku iz Brda radi umora. Tej obravnavi sledi kot zadnja obravnava proti Karlu Marčanu in Emeriku Grobelniku zaradi zločina po § 127. Dnevi pa niso še popolnoma ugotovljeni, ker ni izključeno, da se obravnava proti Jerančiču zavleče na drugi dan, posebno ker je vabljenih nič manj kot 54 prič. Za navedene obravnave vlada veliko zanimanje. Vstopnice za Jerančičevo obravnavo so bile že v soboto zjutraj vse izdane.

Ij Sobotni trg je bil nekaj izrednega. Zaseden je bil tržni prostor z vozički, stojnicami in prinešenimi stolicami in košarami prav do zadnjega prostorka. Po ozkih predstidkih pa so vrvele množice kupcev in prodajalcev tako goste, da je izgledal cel tržni prostor, ki je precej obsežen, kot veliko izredno živahno mravljišče. Dobilo se je na trgu vsega v tolikem izobilju, da je bila izbira res bogata. Tudi cene so bile z ozirom na množino blaga precej ugodne, posebno v kasnejših dopoldanskih urah. Sploh seje ljubljanski trg v zadnjih tednih izredno pomnožil in nepričakovano oživel. Na tržišče ne hodijo samo gospodinjke, kuharice in razne služkinje, marveč ga kaj radi posejajo tudi razni drugi obiskovalci, katerih včasih običajno na našem trgu ni bilo videti. Izredno dosti je letos raznega sadja in pa domačega sočivja. Tudi Banačani so bili s svojim sadjem dobro zastopani in so zasedli celo dolgo vrsto.

Ij Policijske ovadbe. Včeraj je bilo vloženih 21 ovadbi in sicer radi tatvine 5, radi prestopka cestnopolicijskega reda 11, in po ena radi nedostojnega vedenja, prekrščenja policijske ure, razgrajanja po cesti. — Aretirana sta bila dva in sicer radi postopanja in nedostojnega vedenja.

Ij Tatvina kolesa. Predsnočnim je bilo ukradeno izpred trgovine Ivana Bogataja na Kongresnem trgu 19 Ivanu Šilingerju moško kolo znamko »Waffenrade«, vredno 2500 Din.

=====

Šolske knjige!
Vse šolske potrebščine!

ima v bogati izbiri

»NOVA ZALOŽBA«

R. Z. Z. O. Z. — LJUBLJANA

Kongresni trg št. 19 — v nunski hiši.

Priporoča svojo bogato zalogo pisarniških potrebščin za urade in dom. — Prodaja knjige lastne in drugih založb, tudi inozemskih.

=====

Iz širnega sveta.

La Folette.

(Kandidat za predsedništvo Združ. držav.)

Nedavno so objavili ameriški listi sijajno karikaturu: Morgana, na njegovih kolenih pa oficijelna kandidata republikancev in demokratov za predsedništvo Zedinjenih držav; oba mu jesta iz roke... V Ameriki prevladuje mnenje, da je velekapitalizem gospodar nad ameriško usodo, obe veliki stranki sta pravzaprav instrument finančnih magnatov. Inendar se pripravlja nekaj, kar utegne iznenaditi.

Robert M. La Folette se je v svoji domovini rano naučil, da je lahko demokracija umetna naprava za gospodarstvo maloštevilnih nad večino. Videl je, kako so se družbe in osebe obogatile na račun skupnosti. Ali naj služi zakonodaja, na katero so upivali taki krogi, nekaterim ali celemu narodu? La Folette odgovarja: »Vedno sem spoštoval moža, ki dela s svojim rokami. Tudi moje življenje je tako začelo... Čutim nekako sorodstvo s človekom, ki nosi breme življenja.« Tako je mislil kot republikanec. Ali mašinerija stranke ga je skušala skupno z njegovimi socialnimi idejami — zdrobiti. Preživel je leta grenkih borb in hvaležen pogled iz delavskih oči je bil čestokrat edino priznanje.

La Folette se je s časom preril in ljudstvo ga je proti volji stranke izvolilo za guvernerja v Wisconsinu. Tam je prejel zakonodajo polagoma s svojim duhom. V washingtonskem senatu so ga čakale silne borbe. Kapitalisti so njegovi smrtni sovražniki.

L. 1912. je še mislil, da bo republikanska stranka sprejela vsaj nekaj socialnih idej v svoj program. Danes je uverjen, da starih mehov ni več mogoče napolniti z novim vinom, zato je proglasil kot neodvisen republikanec svojo kandidacijo za najvišjo funkcijo v ameriški federaciji. V svojem programu se zavzema za čisto demokracijo, proti diktaturi plutokracije in proletarijata. Deli njegovega programa zvane po državnem socializmu, n. pr.: »Striktne državne kontrole in trajno vzdrževanje vseh naravnih zakladov (inkl. premog, železo, rude, olje in gozdove) v interesu ljudstva.« »Železnice so podružjavo.« V zunanjepolitičnem pogledu se upira La Folette politiki denarnih imperialistov, petrolejskih monopolistov in mednarodnih bankirjev. Izvršiti se ima revizija versajške pogodbe v skladu s pogoji o premirju. Kot senator se je protivil vojni napovedi Nemčije, višek poguma pa je manifestiral, ko je odobral septembra 1917 »St. Paulu — potopitev Lusitanije«. Ni veliko manjkalo, da ga niso vrgli iz senata. La Folette bi v slučaju izvolitve gotovo vztrajal pri zahtevi, da se versajski mir revidira. Bojazn, oportunizem in Gesslerjev klubki velekapitalizma zanj ne obstojajo.

Kakšni so njegovi volilni izgledi? Proti njemu se borite finančno izdatno opremljeni stranki: republikanska in demokratska. Realizacija njegove politike bi pomenila udarec za velekapitalizem. Proti njemu je skoro vse časopisje. Meščan sumi pod njegovim socialnim programom krvavoredečo zastavo »boljševizma.« Spočetka njegove kandidature niso resno upoštevali, ker se je zdelo nemogoče, odriniti dve tako dobro zasidrani stranki. La Folette je bil spočetka majhen oblaček na obzorju; sedaj je zatemnil njegov vpliv ameriško politično nebo. Ljudstvo se obrača v vseh državah k njemu, sili pod njegovo zastavo. American Federation of Labor je priporočila svojim 4 in pol milijona broječim članom, naj volijo — La Folettea. Bilo bi vsekakor preuranjeno, prerokovati njegovo zmago. Trenutno so šanse vseh treh kandidatov približno enake. Skupina neodločenih volilcev je največja. Morda bodo volili predsedniki v kongresu. Potom ožje volitve. Toda volilna kampanja še ni pričela in La Folette ima šanse... Če zmaga, stojimo pred istim rezultatom, kakor Francija in Anglija. Socialni pokret je v Ameriki na pohodu in samodržstvu konservatizma poje v Zedinjenih državah — smrtni zvonček.

• • •

— Osemurni delavnik v — Perziji. Na inicijativo Mednarodnega urada za delo v Ženevi je pričela tudi Perzija z uvedbo socialne zakonodaje. Po odredbi iz Teherana je izdal kermanski namestnik odredbo, s katero se izenačujejo že obstoječi predpisi za zaščito žen in otrok v industriji. Delovni čas traja dnevno osem ur; otroci izpod 8 in deklice izpod 10 let se ne smejo uporabljati za delo v tovarnah za preproge. Zaposliti se ne smejo z neozdravljivimi boleznimi okuženi delavci. Podzemski in vlažni prostori se ne smejo uporabljati kot delavnice. Okna delavnic morajo biti obrnjena proti zapadu; uvede se mesečni higijenski pregled. Vsako kršenje teh odredb se kaznuje z globami ali zaporom do 20 dni.

— Diagram draginje v evropskih državah. Po »Revue Internationale du Travail« se je poodstotnjeno dviganje cen, kakor so jo beležili v vseh deželah koncem l. 1923. in začetkom 1924., že zaustavilo. Izvzeti ste Mažarska in Nemčija, kjer draginja še vedno narašča. Opazovati je po vsej Evropi jedva opazno padanje cen.

— Radio, zastojkarstvo in dimnikarska kontrola. Berlinska pošta je pooblastila neka-

tere dimnikarje, da izvrše na strehah kontrolo nad morebitnimi antenami nepriglašanih aparatov. Doslej so dimnikarji našli 5400 nepriglasjenih sprejemnih postaj.

— Železniška nesreča na Poljskem. Dne 10. t. m. sta trčila med postajama Orany in Olkieny (v bližini litvanske meje) dva oklopna vlaka. Dva moža, med njima poljski nadporočnik, sta bila takoj mrtva. 13 vojakov je težko ranjenih. Nesreča se je zgodila vsled napačno postavljenih kretnic. Vlaka sta imela očistiti vzhodna obmejna področja Poljske nadležnih roparskih tolp iz Rusije.

— Narodnostna idila iz Čehoslovaške republike. V Zatecu imajo, kakor znano, Nemci svoje mestno gledališče, ki ga upravlja rav. Ettinger. Zateški občinski svet, po ogromni večini nemški, je dovolil Čehom deset predstav za sezono od 1. oktobra 1924 do 30. aprila 1925. Te dni pa je dal nabiti budjejeviški gledališki ravnatelj Veverka v Zatecu nemško-češke lepake z obvestilom, da se bosta vršili zaporedoma dve predstavi. Občinski svet pa je to zahtevo ravnatelja Veverke odklonil. V soboto je prišel predstavnik vlade dr. Pauer h županu ter izjavil, da bo dal gledališče poslopje odpreti s silo, ako se občina ne postavi na dobrohotno stališče. Zahteval je tudi sejo mestnega sveta, ki se pa ni vršila. Na drugi, sklepni seji je bila prošnja ravnatelja Veverke ponovno odbita. Popoldan pa so orožniki odprli s pomočjo ključavničarja gledališko poslopje in predstava se je vršila v — senci bajonetov. Občina baje namerava protestirati, češ, da je dr. Pauer kršil svoj uradni delokrog.

— Prevoz časopisja med Anglijo in Francijo. V svrhu zračnega prevoza londonskih listov so uvedli med Carlisleom in Belfastom posebno letalsko službo.

— Aretacija glavnega urednika. V Berlinu so aretirali glavnega urednika komunističnega lista »Die Rote Fahne«, Friderika Apelta, ker je od aprila t. l. ponovno pozival k veleizdaji in strmoglavljenju republike.

— Roparski umor: 24 ur po odhodu iz kazalnice. Neki osemnajstkrat predkaznovani zločinec, ki so ga izpustili minulo soboto na sveži zrak, je drugi dan oropal in umoril hčerko občinskega uradnika v Schattdorfu (kanton Uri, Švica). Aretiran je bil v svoji rojstni vasi.

— Angleški list v Rimu. V Rimu izhaja novi list »Roman Mercury« v angleškem jeziku. List izhaja dvakrat na teden. Glavni urednik je Amerikanec profesor George Rafalovich. List zasleduje namen, dati v Italijo se nahajajočim Amerikancem informacij iz Amerike in delovati za zblizanje z Italijo.

— Boljševiki razprodajajo — Eremitažo. »Izvestja« poročajo, da se bo decembra razprodalo na javni dražbi 4000 najdragocenejših predmetov iz slavne petrograjske zbirke v Eremitaži. Prof. Trojnicki, ravnatelj Eremitaže, je izjavil, da bo vrgla aukcija več milijonov funtov. Vabljeni bodo le največje trdike na svetu. Znani zbiratelji bodo dobili poziv, naj pošljejo svoje zastopnike. Kupcem je zajamčen neoviran izvoz kupljenih slik in predmetov. Boljševiki so že davno mislili na razprodajo Eremitaže, vendar so počakali, dokler jih finančna kriza ni prisilila k temu koraku. Listi pravijo, da se dražba mora vršiti, ne oziraje se na angleško posojilo. Galerija v Eremitaži je bila eden izmed največjih muzejov na svetu. Ustanovili so jo iz carskih sredstev. Utemeljil jo je Peter Veliki in Katarina jo je še znatno razširila.

— Prof. Paul Morand t. V Ženevi je umrl profesor rimskega prava na ondojni univerzi prof. Paul Morand v 59. letu svoje starosti.

— Študijsko potovanje francoskih in belgijskih industrialcev po Nemčiji. Kakor poroča bruseljski »Standaard«, sta hkrati odpotovali iz Pariza in Bruslja dve skupini francoskih in belgijskih industrialcev v svrhu študija nemških industrijskih sredstev. Potovanje je organizirala »Union Textile« v St. Quentin, ki želi razširiti razne nemške specialne stroje v Franciji. Ogledali si bodo: Barmen, Leipzig, Dresden, Chemnitz, Plauen in Stuttgart.

— Brzojavni naslov zunanjega ministrstva v Budimpešti. Brzojavke, namenjene zunanjemu ministrstvu kraljevske vlade v Budimpešti, se morejo odposlati na skrajšan naslov »Exung Budapest«.

— 33. kongres združenja za mednarodno pravo v Stockholmu. 8. t. m. so otvorili v Stockholmu 33. kongres združenja za mednarodno pravo, ki se ga je udeležilo 400 delegatov iz 16 držav. Predsednikom je bil izvoljen bivši švedski ministrski predsednik Hamarsjöld. Čehoslovaška delegacija je predložila željo, da bi se naslednji kongres vršil v Pragi.

— 1. september — obletnica potresa na Japonskem. — Obletnica strašnega potresa na proslavili po vsej deželi na najsvetnejši način. Ob 11. uri 50 minut so ustavili vse obrate, železnice, cestne železnice itd. za eno minuto. Hkrati so zvonili z vsemi zvonovi, oglašile so se piščalke in v templjih so tolkli po gongih. Ves dan so se vršile spominke slavnosti.

— Nevhite v Franciji. V noči od 3. na 4. t. m. je obiskala vsa Francija huda nevihta. Na mnogih mestih beležijo silno nalive. Pre-

cejšnjo škodo je napravila nevihta po južno-francoskih vinogradih.

— Cestni tlak iz — gumija. V Bostonu so napravili zanimiv poizkus: tlakovanje cest z gumijem. Mnogi si obetajo od te novosti z ozirom na čistost, trajnost in odpravo prahu velike koristi. Sedaj so že tlakovali en del mostu, preko katerega vodi Nord Avenue. V eni uri pasira ta most povprečno 1000 voz in avtomobilov. Gumijeve kocke imajo sledeče dimenzije: širina 18 cm, dolžina 36 cm in debelost 3 cm.

Zahvala.

I. Marijanski kongres je tako lepo uspel in se tako točno, dostojno, brez najmanjšega incidenta izvršil, da smatra pripravljalni odbor za svojo dolžnost javno se zahvaliti vsem udeležnikom, oblastem in uradom, organizacijam, zavodom in družbam, ki so pripravile kakorkoli podpirali in se kongresa udeležili. Vsi so pripomogli po svoje povečati našo Pomočnico in Kraljico, vsi so storili uslugo vernemu slovenskemu ljudstvu, ki je prišlo častiti svojo Zaveznico.

Posebej se še zahvalimo požrtvovalnim uradnikom in uslužbencem železnice, cestne železnice in policije, organizaciji skautov in prostovoljnemu rediteljem, ljubljanskim Marijinim družbam in najštevilnejše zastopani županiji Device Marije v Polju.

Naj Kraljica nebes in zemlje povrne vsem vse, kar so v Njeno čast ob kongresu storili!

V Ljubljani, dne 12. septembra 1924.

Kanonik dr. Al. Merhar,

predsednik.

Jernej Hafner,

učelnik zunanjih priprav.

Stolna vikarja: Vindišar, Koretič,

tajnika.

Morda ne veš,

da je bil 14. septembra 1769 rojen slavni učenjak, naravoslovec Aleksander Humboldt, mesec dni po Napoleonovem rojstvu (umrl je leta 1859);

da je bil 19. sept. 1802 rojen poznejši voditelj Ogrov v boju za samostojnost Ludovik Košut (umrl 1894);

da so 20. sept. 1870 zasedli Italijani Rim, kar je pomenilo konec papeževе države;

da je 19. sept. 1693 umrl Valvazor (rojen 1641);

da je štela Francija leta 1700 40% evropskega prebivalstva, leta 1750 30%, 1805 20%, 1870 15%, 1900 8%, 1920 pa 7,5%; te številke nam tudi tolmačijo vodilno politično vlogo Francije koncem 17. in v 18. stoletju; da gorijo gozdi v ameriškem narodnem parku Yellowstone (yellow = nem. gelb = rumen, stone = nem. Stein = kamen, prst, zemlja), onem velikanskem krasnem parku, ki ga je proglasila vlada Zedinjenih držav leta 1872 za prsto lastnino naroda in ki ima okoli 3600 vročih vrelecev, med njimi »orjaka«, 100 m visoko vodo bruhajočega; velik je pa ta park 8670 km², je torej večji kakor polovica Slovenije;

da so ameriški letalci prišli na svojem poletu okoli sveta že nazaj v Ameriko in jih je predsednik Coolidge (Kulidž) slovesno sprejel ob navzočnosti ogromne množice; 17. marca so odšli in so leteli iz Amerike ob Aleutih in Kurilih na Japonsko, dalje v Ladjo, Pradajo Azijo, čez Balkan v Avstrijo, na Angleško, Islandijo, Grenlandijo, Labrador in v Ameriko; skupna pot je znašala nad 40.000 km, čisti letavni čas je pa znašal 14 dni;

da je v indijskem mestu Kalkuta neka obolela Angležinja brazjavila v Pariz, da se bo dala tam operirati, da se bo pripeljala v Pariz v aeroplanu, a ne v stolu sedeč, temveč na postelji ležeč;

da je napravil v Friedrichshafenu zgrajeni Zeppelin drugo poskusno vožnjo, to pot v Švico, obremenjen s 75 osebami, in da se je tudi ta vožnja dobro obnesla;

da bo poljska vlada zgradila Ukrajincem univerzo v Krakovu, torej ne tam, kjer jo hočejo;

da so ukradli v Dunajskem Novem mestu iz zvonika 35 kg težek zvon in da ni o tatovih nobenega sledu;

da je šel sin znanega sovjetskega komisarja Čičerina v samostan, kar je v boljševiških krogih povzročilo velikansko razburjenje, da je pa Čičerin sam rekel sinu, da ima čisto prav;

da prodira po ruski pokrajini Volniti pet armad poljskih miši v širini poldruga kilometra in v dolžini treh kilometrov; prišlo so iz Ukrajine; oblasti so pisale v Moskvo po stroje s strupenimi plini, tisoči in tisoči škorkelj, vran in čepelj miši nepretano zasledujejo, a se nič ne pozna in mora prebivalstvo bežati iz stanovanj;

da je »Slovenec« s to številko spet pričel priobčevati »Športni teden«.

Svilene trikot JUMPERJE

od 180 Din naprej NUDI TVRDKA

F. in I. GORIČAR, »Pri Ivanki«

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta štev. 29.

Turistika in sport.

Športni teden.

Po končanih olimpijskih igrah v Parizu so začeli atleti polagoma odhajati domov. Amerikanci in Finci so posetili še večje kraje v Evropi in so s svojim nastopom zanesli smisel za telesno vzgojo tudi v kroge, ki se dosedaj za to niso dosti menili. Vse jim je šlo po sreči in povsod so bili prvi, le v teku na 100 metrov so morali priznati premoč novega nemškega rekorderja Houbena, o katerem smo v »Slovenec« že večkrat pisali; če so leteli Amerikanci 10,8 sekund, je letel Houben gotovo 10,7, če so leteli 10,6, je pa tekel Houben 10,5. Tako se je v ameriško tekalno elito vrnil prvi evropski kontinentalni sprinter. Doma v domovini so pokazali ameriški olimpski tekmeči na novo svojo izborno kakovost, zlasti sprinterja Murchison in Paddock; Paddock na primer je letel v New Yorku 250 jardov (228,6 m) v 25,4 sekundah, kar znači boljši čas kakor je pa sedanjí nepriznani svetovni rekord. Iz Amerike prihaja tudi poročilo o novem svetovnem rekordu na 100 jardov (91,44 m) v času 9,5 sek.; potrjeno poročilo še ni, ta čas bi pomenil nekaj prav izrednega.

Pa se moramo na vse navaditi. Kdo bi bil pa kdaj verjel da bo človek mogel preleteti 10 km v pol ure? In vendar jih je. Kdo? Nurmi, slavni finski tekač. Porabil je samo 20 minut in 43 sekund; ker pa to ni bilo pred uradno komisijo, čas ni priznan. Pri nekem poznejšem poskusu pred komisijo je tekel par sekund več kot pol ure. Ta Nurmi ima vse svetovne rekorde v srednjih razdaljah. Je nekaj posebnega, miren, pomeni, izredno pobožen. Francozi so mu zamerili, ker je tudi za časa olimpijskih iger toliko molil. On se je za to prav tako malo zmenil kakor za ploskanje ob priliki kakšnega novega rekorda; proč se je obrnil in je šel. Bomo še obirno pisali o njem. O znamenit Norvežanu Hoffu, rekorderju v skoku s palico (4,21 m), sedaj spet malo več bomo. Začel je s tekom na kratke razdalje, 100 m na primer v 10,9 itd.

Nemci so imeli v Mannheimu svojo posebno tekmo v dviganju uteži. Prva dva zmagovalca v dviganju težke uteži, Strassberger iz Münchena in Trappen iz Trier, sta dvignila vsak več kakor pa olimpijski zmagovalci Italijan Tonnani. Omenimo zlasti, da je s prostim dvigom do prsi sunil Strassberger 142,5 kg.

Slavni nekdanji svetovni mojster v grško-rimski rokoborbi Rus Hackenschmidt je bil te dni na Dunaju. Sedaj je star 46 let, približno toliko kakor nam Ljubljčanom znani sloviti ruski rokoborec Ivan Zaikin. Hackenschmidt in Zaikin se nista nikoli borila, ker je prešel Hackenschmidt tedaj, ko je Zaikin začel, že k prosti rokoborbi. Brali smo, da je Hackenschmidt sedaj prav tako prožen in krepak kakor je bil v dnevih svoje največje slave. Svoj čas je imel svetovni rekord v prostem dviganju z eno roko, 128 kg.

Frisehaufov dom na Okrešlju bo do 1. oktobra oskrbovan. Piskernikove zavetišče v Logarski dolini je celo leto odprto.

Prosveta.

pr Matija Gubec — opera. Risto Savin je dovršil 6. odersko delo, petdejsko opéro »Matija Gubec« ter jo hoče predati javnosti. Obtožba namen, da izide v tisku klavirski izvleček s pevskimi glasovi in besedilom največjega Savinovega dela, ako je jamčeno zadostno število odjemalcev. Slovenskemu besedilu bo priložen tudi francoski prevod. En izvod bo stal 400—500 dinarjev. Da je mogoče kalkliti glede rentabilite in števila tiskanih eksemplarjev, vabimo tem potem naše operne odre, glasbene zavode, trgovine z muzikalijami in umetnost ljubčo publiko, da se v naprej naročajo klavirski izvlečki pri skladatelju Ristu Savinu v Zalcu.

pr Češka umetniška razstava. Vodstvo danes v nedeljo ob 11. uri.

Naznanila.

Domžalska godba, ki ob praznovanju svoje 40letnice vsled skrajno slabega vremena ni mogla izvesti vsega programa, priredi danes popoldne s sodelovanjem godbe Jugosl. železničarjev in Kamniške mestne godbe koncert in veselico. Iz Ljubljane odhod ob 2. popoldne, povratek ob 10. zvečer. Vse prijatelje domžalske godbe, ki neumorno sodeluje pri številnih prireditvah, nujno vabimo.

Pešizlet v št. Vid. Javni nameščenci, člani podpisanih organizacij ter člani »Stolne prosvete« in njih rodbine se opozarjajo še enkrat na današnji pešizlet v št. Vid—Dravljce. Zbirališče pri Velesejmu. Odhod ob 2. popoldne. — »Org. jav. nam., som. SLS« in »Str. zv. j. n.« in »Stolna prosveta«.

Specielno za gospode DUHOVNIKE nudi črne

dežne in Hubertus-plašče

ter PELERINE samo iz prvovrstnega in neupremočljivega blaga konfekcijska in modna TRGOVINA

Fran Lukič, Pred škofijo 19.

Gospodarstvo.

Janko Jovan:

Ljubljanski velesejem pred likvidacijo?

Dne 12. t. m. je prinesla »Prager Presse« sledečo vest. Iz Beograda se nam poroča: Po sedanjem razporedu se je vršil v tem letu letu Ljubljanski sejem zadnjikrat, ker je deficit zelo velik in se je opazilo, da deficit zadnja leta stalno raste. Nasprotno pa se priredi — prihodnje leto sejem v Belgradu in se bo potem ta prireditve vsako leto ponavljala. Tako bodeta v Jugoslaviji dva sejma, eden v Belgradu in drugi v Zagrebu.

Obiskal sem letošnji semenj kakor tudi vse druge dosedanje velesejme v Ljubljani in moram, kakor vsak drug obiskovalec, resnici v čast potrditi, da se je letošnji velesejem ne le sijajno obnesel, temveč, da je letošnja prireditev daleč nadkriljevala vse dosedanje. Ne le, da ve naša industrija sama ceniti, kaj pomenja za njo vzorčni sejem, da je postala privlačna za interese trgovce ne samo iz Slovenije, temveč iz cele države, celo inozemskih obiskovalcev je opaziti leto za letom več. Kako se je letošnji sejem obnesel trgovsko mi ni znano, a sodeč po prejšnjih letih, smemo domnevati, da morajo biti razstavljalci z uspehom zadovoljni.

Letošnji sejem pa ni ostal le pri svojem začetnem programu oziroma obsegu, temveč se je letos spopolnil s tremi razstavami, ki so dvignili visoko njegov ugled. To so lovski, higijenični in konjska razstava, ki so vsi trije privabili tisoče novih obiskovalcev. Upravo velesejma čaka le še ena naloga namreč pritegniti k prireditvi tudi kmetijskih sploh, da postane tako Ljubljanski velesejem zrcalo celokupnega gospodarskega življenja Slovenije.

Ljubljanski sejem je danes v celoti Sloveniji tako populariziran, da ga ni skoro naprednejša gospodarstva, ki bi ga ne posetili. To dejstvo samo daje sejmski upravi spodbudo k daljnjemu razvoju te eminentno važne gospodarske ustanove.

Kdor pozna gospodarske razmere v Sloveniji, mora priznati, da smo zlasti od tedaj, ko smo postali sestavni del skoro izključno agrarne države, bili prisiljeni misliti na čim večji razvoj industrije. To nalogo je Slovenija tudi izpolnila v odlični meri. Ne le, da so Slovenci sprejeli v svojo last mnogo inozemskih podjetij, so ustanovili celo vrsto novih industrij, katerih preje ni bilo nikjer na našem ozemlju. Na tisoče domačinov je v teh podjetjih dobilo svoj kruh, ki bi bili sicer vnešeni v listo brezposelnih, ali pa bi morali v negotovosti iskati služb zunaj. Kaj pomenijo milijonske vrednosti industrijskih izdelkov za trgovinsko bilanco in kakega socialnega pomena je preskrba tisočev uslužbencev in njihovih rodbinskih članov, ni potrebno daljnega dokazovanja.

Kdor pozna razmere v naši industriji in kdor pozna naše ljudstvo, temu bo jasno, da ni lahka stvar vpeljati predmete, katere so doslej naročali naši trgovci vedno od zunanjih stalnih virov. Neprecenljivo zaslugo v tem pogledu ima ravno Ljubljanski velesejem, ki je ne samo tujcem, temveč celo domačinom šele odkril, ka proizvajala naša industrija. Res je, da čaka našo industrijo še mnogo dela in ima še prostora za obširen razvoj, a brez velesejma, ki jo je javnosti odkril, bi bila ostala malo poznana in še bolj neupoštevana.

Časovno je bila Slovenija prva, ki je nastopila pot industrializacije. Bila je tudi prva, ki je smotreno organizirala industrijske in prva, ki se je v državni predstavitvi javnosti, z otvoritvijo vzorčnega sejma. Za njo so šele prišli Hrvati, a Belgrad se pripravlja že dve leti, kje in kako bi nastopil tudi sam. Ko se je vršil prvi Ljubljanski velesejem, tedaj sta bila Belgrad in Zagreb polna hvale, ko pa je odprl svojo vzorčno razstavo tudi Zagreb, tedaj se je kmalu pojavila tudi skrita zavist ter so lani nekateri hrvatski listi odkrito zagovarjali trditve, da je centrum jugoslovanske industrije Zagreb, vlad česar naj bi se vzorčni sejem za celo državo vršil tam. Dasi je tudi lanski Ljubljanski velesejem sijajno izpadel, morda relativno celo boljše kot zagrebški, vendar je del hrvatskega časopisja odkrito napadal eksistenco pravo Ljubljanskega sejma. Ljubljana se na take izbruhe zavisti ni ozirala, temveč šla vztrajno svojo začrtano pot naprej ter organizirala letošnji sejem, ki je po svoji prireditvi nadkriljevala vse dosedanje.

Da je bila ustanovitev velesejma zvezana z ogromnimi stroški, katerih se prireditelj ožigled velikega važnosti za slovensko narodno gospodarstvo niso bali, je prav tako jasno, kot da se taka investicija ne da amortizirati tokom enega leta. Pač pa je uprava storila vse potrebno ne samo, da vzdrži velesejem na višini, ki odgovarja njegovemu namenu, temveč je skrbela tudi da razstavljalci zavedajo se koristi, ki jo imajo od sejma, prispevajo toliko, da se investicije polagoma amortizirajo. Ko sem prebral v praškem listu omenjeno notico, sem se

obrnil za pojasnilo do drž. oblasti, ki ima najtesnejše zveze s sejmsko upravo. Dobil sem odgovor, da je navedena vest v »Prager Presse« od začetka do konca izmišljena. Ni res, da je letošnji velesejem končal z ogromnim deficitom, temveč nasprotno je res, da so bili tudi gnotni uspehi za upravo zelo zadovoljivi tako, da bode mogoče od prebitka porabiti znaten del za amortizacijo investiranega kapitala, vlad česar je jasno da ni res, da bi deficit od leta do leta stalno raste, temveč dobiva podjetje stalno solidnejše temelje. Najmanj pa je res, da je sklenjeno opustiti Ljubljanski velesejem, ker o tem ne le, da se ni nikdar sklepalo, kaj še sklenilo, temveč je uprava zavedajoč se svoje odgovornosti storila vse potrebno, da se na pričetki poti zida naprej in izpopolnjuje, kar se še izpopolniti da. Najlepši dokaz za to je že samo dejstvo, da je že sedaj, ko se je letošnji velesejem komaj zaključil, priglasilo za prihodnje leto toliko razstavljalcev, da so že oddane 4 razstavne prostora. To dejstvo samo govori več kot dovolj in postavlja v laž v čevrle liste lansirane vesti o nameravani likvidaciji.

Omenil sem že, da je lani del hrvatskega časopisja nastopil v javnost z napadi na Ljubljanski velesejem. Ti napadi tej naši gospodarski instituciji niso škodovali, nasprotno baš iz Hrvatske se je letos nele število obiskovalcev, temveč tudi razstavljalcev zdatno pomnožilo in ni dvoma, da so prvi in zadnji odnesli najboljše spomine. Na napade hrvatskega časopisja Slovenci niso odgovorili s protinapadi, temveč so upoštevali važnost Zagrebskega sejma za Hrvatsko kot splošno naše gospodarstvo istega se udeležili in mu gotovo vsi želimo, da se tudi ta razvija in napreduje. Kako se bode obnesel belgrajski vzorčni sejem, ne vemo, ter bomo tudi tega po tem, kar bo nudil, objektivno presojali. Če pa ne le privoščimo Zagrebu in Belgradu uspehe, temveč še iste poštene presojamo, je to najmanj, česar ne le želimo, temveč imamo pravico, da tudi glede Ljubljane od svojih sosedov zahtevamo. Zavedamo se dobro, da je Ljubljanski velesejem za slovensko narodno gospodarstvo tako velike važnosti, da bi tudi momentani neuspehi in eventualni defeciti tudi, če bi isti res obstojali, ne smeli biti vzrok malodušnemu omahovanju, kaj še le sklepanju o rušenju s težko muko postavljeni zgradbi. Če niso tej instituciji škodovali odkriti napadi, bodo škodovali še manj mistifikacije, naj izvirajo že od koder hočejo. Če pa nimamo strahu, da bi take mistifikacije škodovali našemu gospodarstvu, je še veliko bolj gotovo, da ne bodo koristile tistim krogom, ki so jih lansirali v praško časopisje.

Potrebni krajevni ukrepi glede bodoče vinske trgatve v Sloveniji.

Letošnje trajno slabo vreme bo nepovoljno vplivalo gotovo največ na vinsko letino. Slaba po kvaliteti vsled prevelike moč, pogostih neviht, toče in vsled vehementnega nastopa peronospor, grozdne plesnobe in drugih boleznih meseca julija in avgusta, bo kolikor toliko tudi v kvalitativnem oziru zaostala za lansko, ako bo tako neugodno vreme trajalo še cel ta mesec. Še precej pa bi se grozdje popravilo, če bi nastopilo sedaj lepo, suho vreme, ki bi trajalo še cel oktober. Sicer ni mnogo upanja, da bi se to zgodilo, a možno je le.

Ker v zadnjih dneh zoritve pridobiva grozdje od lepem vremenu vsak dan na sladkobi in v tem sorazmerju zgublja vsak dan na preobilni kislini, bilo bi prav umestno in želeli, da odlagajo vinogradniki s trgatvijo, dokler se da in dokler vremenske razmere dopuščajo, četudi do konca oktobra.

So prevdarni in razsodni vinogradniki, ki to vpoštevajo, je pa tudi mnogo takih, ki tega nočejo uvideti, ter pričnejo s trgatvijo, čeprav je grozdje šele napol dozorelo. Taki producenti ne škodujejo le sebi, marveč tudi drugim sosedom, ker s tem so primorani tudi ti, proti svoji volji pričeti s prezgodnjo trgatvijo, drugače jim živali in tatovi mnogo škode napravijo.

V takih slučajih kot letošnje leto bi se moral primeren čas za splošno trgatve uradno določiti. Od centrale, to je s strani ministrstva ali velikih županov se to iz gotovih gospodarskih ozirov ne more določiti, pač pa s strani posameznih glavarstev v vinorodnih krajih sporazumno s posameznimi županstvi, vinogradniškimi društvi in enakimi zainteresiranimi korporacijami dotičnega okraja.

Marsikateremu trdovratnežu tak ukrep ne bo prijal, toda splošno bo gotovo zato, ker je to velikega gospodarskega pomena in koristi, kajti čimboljše je pridelek, tem lažje in boljše se prodaja.

Ako bi se pa moralo zbog slabega vremena pričeti s prezgodnjo trgatvijo (vsled gnitja), bo treba seči po umnem zbolšanju mošta z dodatkom navadnega čistega kristalnega ali kockinega sladkorja kipečemu moštu. Dodatek se mora ravnati po sladkobi in vrsti grozdja in sicer 2—4 kg na 100 l mošta tako, da se spravi mošt vsaj na 15—16% pri

navadnih, in 18—20% pri boljših vrstah, kar da 9.6—10.2, odnosno 11.5—12.8% alkohola. (Vsak kilogram popolnoma pokipelega sladkorja da 0.64% alkohola.)

Potom ljubljanske oblasti se je že poskrbelo za dobavo več vagonov v ta namen potrebnega sladkorja v svrhu oddaje med potrebne vinogradnike v Sloveniji po nekoliko znižani ceni, čemur bo poljedelsko ministrstvo najbrže zadovoljno ugodilo. Vendar naj vinogradniki rajši kolikor možno zavlečejo s trgatvijo, ker na ta način se mošči izboljšajo sami naravnim potom in tudi najcenejše.

Fr. Gombač.

Zamenjava vojnega posojila v češkoslovaški.

Češkoslovaška vlada je že z zakonom z dne 24. junija 1920 deloma ugodila malim imetnikom avstrijskih in ogrskih vojnih posojil potom konverzije v četrto državno posojilo češkoslovaške republike. Toda predvsem češki Nemci niso bili s tem zadovoljni in so se od tega posojila v veliki meri abscentirali. Sedaj je pa češkoslovaška vlada predložila parlamentu novo predlogo glede zamenjave, iz katere posnemamo sledeče:

Imetelj vojnega posojila mora bivati vsaj od 1. januarja 1924 v češkoslovaški republiki, njegovo čisto premoženje pa ne sme presegati 25.000 Kč. Meročajno za presojo premoženja je stanje, ki se je ugotovilo pri oddaji premoženja. Osebe, ki so bile oproščene te oddaje, morajo dokazati, da njihovo premoženje o priliki pologa vojnih posojil ni presegalo 25.000 Kč. Pri tem se zaračunajo vojna posojila s 40% nominalne vrednosti. Brez ozira na premoženjsko stanje pa se zamenja posojilo deželam, okrožjem, okrajem in občinam, z vsemi fondy, zavodi in podjetji, četudi se ti nahajajo v privatni upravi. Predvsem pa sme imeti posestnik posojila več kot za 100.000 Kč vojnega posojila nominalne ob času pologa tega posojila. Pri tem se vpoštevajo tudi posojila, ki so bila za časa konfiskacije v inozemstvu. Imetelj mora imeti nepretrgano lastninsko pravico na posojilih od 28. oktobra 1918 do dneva pologa v svrhu zamenjave.

Vojna posojila se zamenjajo v 30% rentne zadolžnice, ki se ne izžrebajo. Vsakih 100 Kč nominalne posojila se zamenja v zadolžnice za Kč 75, ki se obrestujejo s 1. januarjem 1925. Podpisovanje se konča dne 31. decembra 1924. Finančni minister lahko podaljša rok podpisovanja, toda samo fondom, zavodom, korporacijam in ustanovam.

g Občni zbori. Tovarna dežnikov d. d. v Dolnji Lendavi 28. septembra; »Hydrac d. d. za galvanične elemente in elektrotehniko v Ljubljani dne 29. sept. ob 16. uri v posvetovalnici Zadrugne gospodarske banke; Puškarna v Kranju r. z. z o. z.

g Konec poravnalnih postopanj. Poravnalna postopanja proti Ivanu Kramarju, trgovcu v Kasazah pri Petrovčah, proti Josipu Rajsterju, tovarnarju v Šošanju, proti Marku Josipu Neratu, trgovcu v Mariboru so končana.

g Trgovinska pogajanja z Avstrijo. Iz poročil dunajskih listov je razvidno, da so se začela predvčerajšnjem pogajanja z Avstrijo glede sklepa trgovinske pogodbe med našo državo in Avstrijo.

g Falzificirani dolarji. Ker se pri nas nahaja mnogo dolarjev, opozarjamo javnost, da naj dobro pazi pri nakupu dolarjev. Pojavili so se namreč zlasti na Hrvatskem mnogi falzifikati. Natančnejšega popisa falzifikatov zaenkrat še nimamo.

g Zlate bilance v Nemčiji. Od 16.362 delniških družb v Nemčiji jih je dosedaj predložilo svoje bilance v zlatih markah samo 226, kar je naravnost minimalno.

g Statistika o rentnini, ki se je pobrala potem odbitka v smislu § 133, zakona o osebnih davkih za leto 1922 in 1923. Finančna delegacija objavi v št. 87. »Uradnega lista« z dne 17. t. m. statistiko o rentnini, katero je bilo oddati delniškim družbam, regulativnim hranilnicam in zadrugam v smislu § 133 zakona o osebnih davkih v letih 1922 in 1923 od izplačanih in kapitalizovanih obresti hranilnih vlog. Iz statistike je ločeno po okoliših davčnih oblastev prve stopnje za vsako leto posebej razvidno število denarnih zavodov, vsote izplačanih in kapitalizovanih obresti hranilnih vlog in odpadajoče rentnine. V letu 1923. se je stanje izplačanih in kapitalizovanih obresti v primeru z letom 1922. pri vseh navedenih zavodih zvišalo, pri denarnih zadrugah in delniških družbah pa skoraj podvojilo, in je pri vseh zavodih znašalo leta 1922. Din 21.418.850, leta 1923 pa 36.939.714 Din.

g Reorganizacija romunskih železnic. Angleške banke bodo posodile romunski vladi 32 milijonov funtov šterlingov, t. j. ca. 32 milijard lejev za povzdigo romunskih železnic kakor tudi za graditev novih prog. Angleški bankirji zahtevajo, da postanejo romunske državne železnice avtonomno podjetje na trgovski podlagi in da tvorijo polovico upravnega in nadzorstvenega sveta bančniki iz udeleženi skupin. Romunska vlada lahko odkupi vse deleže tujega kapitala.

g Dohodki iz okupacije Porurja. Čisti dobiček francosko-belgijske okupacije Porurja znaša 828 milijonov francoskih frankov. Od

tega dobi Francija 538 milijonov frankov, Belgija pa 290 milijonov frankov.

g Produkcija sladkorja na Kubu. Kakor cenijo listi, znaša na Kubi produkcija sladkorja v tekoči kampanji 4 milijone 67.000 ton napram 3 milijonam 693.000 ton v l. 1923.

g Produkcija sladkorja v Rusiji. Trust za sladkor objavlja, da bo tekoča sladkorna kampanja dala 41 milijonov pudov (pud ima 16.38 kg) sladkorja.

Borze.

13. septembra 1924.

DENAR.

Zagreb. V prostem prometu so danes notirali: Italija 3.30 (3.295—3.325), London 326 (335.50—338.50), New York 75 (75—76), Pariz 4.05 (3.995—4.045), Praga 2.26 (2.245—2.275), Dunaj 0.1065 (0.1055—1.1075).

Curih. Belgrad 7.05 (7.05), Berlin 1.265 (1.265), Italija 23.25 (23.35), London 23.70 (23.71), New York 531.50 (531.95), Pariz 28.50 (28.60), Praga 15.92 (15.95), Dunaj 0.0075 (0.0075).

BLAGO.

Novi Sad. Pšenica 355—360, koruza 230, oves 260—265, moka 550—560, otrobi 185—190, fižol 540—565, tendenca nespremenjena.

Nebo v septembru.

Težko pričakovani, za astronomijo važni dnevi so minuli. Ko se je do 23. avg. razdalja med Marsom in zemljo zmanjšala na skoro 57 milijonov km, se Mars sedaj zopet oddaljuje.

Ker se vrše sedaj opazovanja, je treba čakati, da se ta zaključijo in poda poročilo. Potem se bo dalo šele govoriti, ali smo kaj napredovali v spoznavanju Marsa. Zaenkrat je treba sprejeti vsa poročila o Marsu z rezervno.

Kralj neba je Mars. Vzhaaja okoli 7 zvečer in sveti vso noč. Proti jutru ga prekosi Venera kot jutranjica. Pravi čar neba je Rimska cesta. Zvečer prepreza vse nebo od severa proti jugu.

Na južni strani je še vedno Jupiter, ki pa ni večernica.

Pod njim sveti v Skorpionu Antares v krvavo rdeči luči. Ta navidezno majhna zvezda je po dosedanjih opazovanjih največje solnce Rimske ceste. Spada med močno ohlajena solnca, raditega rdeča barva.

Ker pa je v kljub svoji slabi svetilnosti in velikanski razdalji 112 svetlobnih let še vedno zvezda prvega razreda, mora biti orjaško solnce. Kakor vsaka se tudi ta zvezda giblje in sicer se oddaljuje od nas v sekundi za 5.5 km.

Nad zahodno stranjo žari tudi močno svetli Arktur. Tudi to je silno veliko telo. Tu dela velike težave nesigurna paralaksa. Po starejši paralaksi je oddaljen 180 svetlobnih let. Iz tega in njegove rmenne svetlobe so mu določili velikost, ki presega ono našega solnca milijonkrat. Novejša paralakse so sicer manjše, a kljub temu se prištevajo Arktur največjim zvezdam. Tudi spada med najhitrejšje zvezde. Po starejši paralaksi se giblje s hitrostjo 605 km v sekundi. Danes je reducirana hitrost na 136 km v sekundi. Ni pa treba misliti, da se gibljejo zvezde naravnost k nam ali od nas. Zopet druga ogromna krogla je Kapella v ozvezdju Voznika. Vidi se kmalu po solnčnem zahodu na severu. Oddaljena skoraj 50 svetlobnih let se nam približuje s hitrostjo zemlje skoraj 30 km v sekundi. Solnce presega okoli 8000 krat. Kmalu zvečer prekorači zenit Wega v Liri. Oddaljena je 34.7 svetlobnih let. Število samo približno. Značilno za njo je, da se giblje skoraj naravnost proti nam s hitrostjo 16 km v sekundi. Za Wego pa pride v Zenit Daneb v Labodu. Paralaksa se ne da določiti, tako da se natančneje ne da ničesar povedati. Je tudi ogromna baklja. Pod Labodom od severnice, se nahaja, tudi v Rimski cesti, Orel. Oddaljen 13 svetlobnih let, prvi od nas s hitrostjo 20.5 km v sek. Prava hitrost znaša okoli 25 km.

Pozno v večer vzhaja na severo-vzhodni strani Bik. Glavna zvezda Aldebaran, ki gori v razdalji 45 svetl. let, se nam približuje v vsaki sekundi za 40 km. Vse te številke niso absolutno zanesljive, posebno visoke ne, ker je podlaga za te račune premer zemeljskega tira, ki ima samo 300 milijonov kilometrov. Ko bi bili na zadnjem planetu Neptunu, bi imeli že 9000 milijonov kilometrov, kar bi bilo vsekakor boljše. Nerodno bi le bilo čakati saj pol Neptunovega leta, kar je naših 8 let.

Iz velike oddaljenosti je tudi umljivo, da zvezde ne izpreminjajo vidno svoje lege. Vendar pri mnogih se je to že določilo, česar ne le s skrajno natančnimi aparati.

Izmed planetov so vidni vsi razen Merkurja in deloma Saturna, ki zahaja vedno hitreje za Solncem.

Pač pa bo viden Merkur koncem meseca (ok. 27. t. m.) na jutranjem nebu okoli tričetrt ure pred solnčnim vzhodom. Slavni Keppler († 1630) je umirajoč izjavil, da se za Merkurja ne splača zanimati, ker ga ni mogoče nikoli opazovati. Misli se celo, da ga Keppler ni nikoli videl. Še danes se ne ve o njem nič posebnega razen par lis na Merkurju.

Venera je še vedno jutranjica in vzhaja štiri ure pred soncem. Največjo oddaljenost od sonca (na nebu) doseže 10. sept., narkar se začne zopet gibati med stalnicami proti vzhodu. Razdalja od sonca znaša ta teden 46°. Luna jo prehodi, podobno ko 26. avgusta tudi ta mesec 25. sept. ob 4.23 uri zjutraj.

Jupiter zahaja že ob 10. zvečer. Jesen se prične 23. septembra ob 9. uri zjutraj.

Solnce stopi iz znamenja Devica v znamenje Tehnice. Ta dan sta dan in noč enako dolga.

I. K.

Triglavski.

Iz domačije.

Šmartno pri Litiji, v avgustu 1924.

Seveda se je politika že davno tudi naše vasi vse polastila in jo v nasprotni si tabore razcepila, toda v eno trdnjavo doslej le ni mogla udreti, in kakor vse kaže, tudi nikoli ne bo: to je ljubezen Šmarčanov do svoje cerkve. Pri čemer mislim seveda celokupno dekanijo šmartnjsko; kajti v tem so vsi farani eno. Ali Šmartno je glava, srce, vodnik.

Je vedno bilo v tem in v vsem. Ne Litija, trg in največji kraj dekanije, nego vas Šmartno. Litija, tam so oblastni, tam je železnica, toda duhovno, duševno, kulturno središče, to je Šmartno.

Tu je narodno probujenje že davno zavzelo zadnjo hišo, ko je Litija še bila zagrizeno nemškutarsko gnezdo; tu se je l. 1848. na prvi slovenski veselici privikrat zapela tista revolucionarna: Prosto reže ptica zrake — prosto v gori srna skače — pa jaz tuja naj napake — bi pretrpel in njega tlače? Tu je Adamič (l. 1859) osnoval prvi slovenski pevski zbor in prvo slovensko čitalnico v dekaniji; Adlešič prvo požarno brambo s slovenskim poveljstvom, Bartl prvo tamburaško društvo, Molek prvo slovensko knjižnico. Tu se je začela pisati prva slovenska cerkvena knjiga, in tu se je pred 126 leti prvi kranjski plemenitaš Johannes Baptistus Freiherr von Schwyffenthal poslovenil v Janeza Repino.

In tu je bila stara dekanjska cerkev z velikim zvonom, ki je imel najlepši glas med vsemi zvonovi kranjske dežele. Staro cerkev so l. 1898. podrl in zgradili sedanji veličastni hram božji. Zgradila ga je cela dekanija, ni je hiše, ki ne bi bila kaj doprinesla. In stari zvon je z novega visokega stolpa še lepše pel in še bolj daleč je segal mogočni glas njegov.

Dokler ni vojna furija tudi njega zadržala. To je bilo že proti koncu vojske; že je vsa fara upala, da staroslavni zvon srečno uteče usodi, ki je zadelo toliko njegovih drugov, saj so se bili uplivni gospodje na merodajnem mestu zanj zavzeli. Ali glej: tu je bila neka nemška vojvodinja na bližnjem gradu, ki se je nad temi osvraženi Šmarčani, ki se njeni visokostje niso hoteli klanjati, želela znesti z nečim, kar jih bo najbolj bolelo.

Njena beseda je odločila — in staroslavni veliki zvon, ponos in veselje Šmarčanov, je moral pasti. Farani so ga bridko objokovali in koščke njegove hranili ko relikvije.

Čas mineva, rane se zacelijo, iz starega požene mlado, in lani je cerkev dobila nove zvonove, imenitne zvonove, ki jih je veselje poslušati, zlasti kadar jih naši fantje pritrkavajo — po taktih, naučenih od očetov.

Za nove zvonove! Cela dekanija je zbiralala, malo in veliko, staro in mlado, bogato in revno. Ni ga človeka v dekaniji, ki ne bi bil dal za nove zvonove. In bil je to zgodovinski dogodek za faro, ne samo v cerkvenem pogledu, nego tudi v političnem. Kaj stranka? Kaj Orel, kaj Sokol?

Kaj to, kaj ono? Za našo cerkev! Ho, tu smo mi Šmarčani eno.

Ko sem zvedel iz »Slovenca«, da bo letos v Šmartnem evharističen shod, sem svoj počitniški program po tem uravnal, rekoč si, to bo prilika, da vidiš zbrano celo dekanijo in da svojim ožjim rojakom današnjega časa pogledaš malo v dušo.

In tako sem res ta slavnostni dan stal med vso to pobožno množico, tam pred oltarjem na vaškem trgu, ki je bil en sam prelep vrh, v gaju visokih mlajev, ovitih v venci, med svetlimi prapori in zastavami, v mogočnem orkestru zvonjenja, petja, grmenja topičev glasnih molitev... in sem gledal in poslušal, uživajoč s polno dušo, in razmišljal: kdo more reči, da vera v Slovence peša? Kje je narod, čegar vera je močnejša? Glej to ljudstvo, ki je šlo skozi katastrofe svetovne vojne in revolucije in morda mnog ideal izgubilo, — vero svojo si je ohranilo, globljo, čistejšo morda nego prej. Glej to skromno vas, kako sijajno slavnost je priredila, ki bi je drugje veliko mesto ne spravilo skupaj. Glej ta red, to disciplino, to harmonijo, to zbrano duhov. To vse ni zgolj blek in parada, to ni samo zunanja pobožnost, to je resnična, živa, globoka vera, to je ljubezen do cerkve. Glej te žene matere, v prazničnih oblekah klečeče v prahu, v goreče molitve zatopljene, dolge vrste brhkih deklet, oči ko zvezde uprte v oltar, moče trpne osivele, trde žuljeve roke ovite z rožnim vencem — to je vera, slovenska ljubezen do svoje cerkve in Boga.

Gledam in poslušam. »Povsed Boga«. — V moje na tuljenje volkov navajeno uho se zlija blagolasi koral ko sferična godba, preplavlja vso mojo dušo in me paja s to sranjo, iz katere sem izšel...

Mlad kaplan pridiguje, lep, vitek fant, rdečo rožo na licih. Govori mladini v prisrčnih besedah, opominjajoč, vnamač, dvigajoč. Poslušam ga z interesom, ali v sebi mu oporekam: Da vse to je dobro in koristno, domine; zatajevanja ni nikdar dovolj in škoda vsake ovčice, ki bi se mogla izgubiti... Ali poglej okoli sebe, poglej vso to pridno, pokorno mladino, ki se je zbrala danes tu v čast Bogu in slavo cerkve, vse te fante in dekleta in otroke, ki so z veseljem in požrtvovalnostjo delali za to slavnost, ne žaleč dolgih potov in prikrašujoč si spanje, jed in počitek, — in raduj se te dobre tvoje mladine, ki je zlato v primeri z mladino, kakršna je dandanes po drugih krajih.

Med procesijo se je dogodilo, da je v veži neke gostilne stala gruča fantov in gledala. To ni bilo prav, in domači kaplan, reditelj procesije, jih je okregal. Jaz sem od strani opazoval ta prizor. Gospod je bil hud, fantje pa so stali tam železnih obrazov, nihče se ni genil, nihče besed odvrnil, a ko se je procesija vračala, je bila tista veža prazna...

Saj fantje pravzaprav niso imeli namena kaj nasprotovati ali kakor se reče, demonstrirati, ne, oni so hoteli samo tako le malo povdariti svojo svobodnost in samostojnost. Treba poznati naše fante.

Zupnik javorski mi je onikrat pohvalil svoje fante, kako so fini, resni, miroljubni, in kako dobre pomočnike ima v njih. Da, čast našim fantom; bilo jih je vedno več dobrih po naših farah nego slabih. In ka-

koršni so bili naši dedje in očetje, taki smo bili mi, taka je sedanja generacija in taki bodo naši potomci, ako Bog da. Bili smo prešerni, a hudobni nikoli, delali smo se levo, a po srcu smo bili krotka jagnjeta, in kar je glavno: to kar smo prevzeli od očetov, svojo katoliško vero in svojo slovensko zavest, to smo vedno trdno in zvesto držali in to bodo trdno in zvesto držali tudi naši sinovi.

Rojaki, Slovenci! Zopet sem prišel med vas in zopet bom odšel, a ne s praznim srcem, nego polnim najlepših vtiskov in spominov, in na novo utrjen v zaupanju do vas.

In kar sem lani zapisal ob katoliškem shodu, to danes zopet pravim, kdor vas bližje ne pozna, kdor vas ni videl tudi v vaši veri in cerkvi, vas ni doživel v vaši duhovni in srčni kulturi, ta ne ve, kakšen imeniten in moralno velik narod je narod Slovencev!

No, hvala Bogu, svet vas čezdalje bolj spoznava in ceniti ve. In ni čuda, ako se danes tam dol na jugu obračajo oči proti Sloveniji v pričakovanju in uverjenju, da od vas, Slovence, od vaše poštenosti in zvestobe, vaše promišljenosti in vaše zmernosti, vaše energije in vaše delavnosti, samo od vas da more tej naši državi priti ozdravljenje...

Ex Slovenia lux!

=====

NOVE UČNE KNJIGE

iz zaloge Jugoslov. knjižarne v Ljubljani:

Komatar-Dr. Capuder, Zgodovina novega veka za višje razrede srednjih šol (izide začetek oktobra).

Bučar, Zgodovina srednjega veka za višje razrede srednjih šol, vez. Din 60.— Kržišnik, Zemljepis za srednje šole III. del, vezano Din 28.—

Bučar, Zgodovina novega veka za nižje razrede srednjih šol. Din 35.—

Melik, Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev za višje razrede srednjih šol. (Izide začetek oktobra.)

Melik, Zemljepis kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Din 32.—

Sodnik, Logaritmi. Petdecimale logaritmične in goniometrične (trigonometrične) tabele. Din 28.—

Ing. Novak, Zemljepisni atlas kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, sedem zemljevidov. Din 48.—

Ing. Kregar, Praktična perspektiva (izide 15. septembra kot rokopis).

V zalogi so tudi šolske knjige za vse osnovne, meščanske in srednje šole.

=====

Objava za sprejem v stalno poštno in brzojavno šolo.

Po odločbi gosp. ministra za pošto in brzojav je rok za sprejem v poštno in brzojavno šolo podaljšan do 20. septembra t. l. po istih pogojih, šola pa se začne dne 1. oktobra.

V to šolo se sprejemajo samo moški prosilci, ki so:

1. Državljeni kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev;

2. popolnoma dovršili najmanj šest razredov gimnazije ali realke;

3. dovršili vsaj 16 let in še ne prekoračili 25. leto;

4. ki so zdravi na duhu in telesu, ki nimajo nobenih telesnih nedostatkov in napak in govorijo gladko, kar je treba vse dokazati z izprijevalom državnega zdravnika, in

5. ako so lepega vedenja.

Vse našete pogoje je treba dokazati s predpisanimi izprijevali pristojnih oblasti. Prosilci, ki ne pridejo naravnost iz šole, morajo razen izprijevala o državljanstvu, šolskega izprijevala, krstnega lista in zdravniškega izprijevala predložiti tudi izprijevalo pristojne oblasti o vedenju in o tem, s čim so se do tedaj bavili.

Vse prijave s predpisanimi listinami vred se morajo predati osebno ali pa po pošti do 20. septembra t. l. poštini in brzojavni šoli (Poštansko-Telegrafska Škola) v Beogradu.

V prijavi je treba napisati natančen navod prosilca, zato, da se mu bo lahko sporočilo, ali je sprejet, ali ne.

Šola traja dve leti in vsi, ki jo bodo dovršili, bodo nameščeni kot pripravniki druge kategorije uradnikov.

Siromašni učenci, ki dokažejo s potrditelom pristojne oblasti, da nimajo premoženja, bodo dobivali od države podpore, in sicer učenci iz Beograda do 400 dinarjev, učenci iz drugih delov države pa do 800 dinarjev na mesec, so pa zato dolžni služiti v poštini in brzojavni stroki dvakrat tako dolgo, kakor so dobivali podporo. Višino podpore bo določal poštni svet.

Štev. 49.089. Iz ministrstva za pošto in brzojav, avgusta 1924.

Poizvedovanja.

Izgubil se je 11. t. m. rožnivenec od škofije do Jugoslovanske knjižarne. Ker je izgubil drag spomin. prosim, da ga najditelj odda v trafiki Soukal, Pred škofijo.

Izguba. Pomožni livar Ivan Brear je izgubil med vožnjo Celje-Ljubljana rjavo usnjato listino z vsebino 70 Din. krstni list in legitimacijo sporinega kluba »Jadranc«.

Cerkveni vestnik.

Cerkvena slovesnost v čast sv. Petra Klenarja. Drevi ob 6. je v cerkvi sv. Jožefa govor, litanije in blagoslov, nato pa darovanje za uboge misione. Vsi verniki, posebno vsi prijatelji misijonov se vabijo k množestvilni udeležbi.

Zahvala.

Za duhovno tolažbo in za sožalje ob smrti našega dobrega očeta, tasta, starca očeta in bratrance, gospoda

Andreja Spindlerja

kakor tudi za ljubo spremstvo in darovano cvetje ter udeležbo pri sv. maši za dušnico za vsem presrečno zahvaljujemo.

Prav posebno zahvalo pa izrekamo velečastni rodbini J. Hudovernig.

Zaluječi:

LENARČIČ - SPINDLER.

Schicht

Schichtovo milo z znamko „Jelen“

je nepresežno v pralnem uspehu in izdatnosti.

Pranje s Schichtovim milom je zabava!

6

Kdo zamenja stanovanje?

iz 1 ali 2 sob v šentpetrskem predmestju. Pove uprava.

=====

Najboljši — najcenejši

šivalni stroji

»EXCELLA«

za rodbinsko, čevljarstvo in krojaško obrt. (10 letno jamstvo.) Oglejte si zalogo pri

M. R. Plevel

v Preski pri Medvodah.

=====

Polhove, veverične

in vse divjačine KUPUJE

v vsaki množini

D. ZDRAVIČ

trgov. usnja, LJUBLJANA,

Florijanska ulica 9. 5522

Kino aparat

popolnoma kompl., pripraven za društvene dvorane, ker ima za razsvetljavo posebno električno žarnico s zrcalom nad 1000 sveč ter je aparat takoj uporabljen brez posebne električne napeljevalne do daljave 20 metrov, je naprednej. Tudi za skopične slike. — Vprašati: SCHILLER, Ljubljana, Francišanska ulica št. 2, deano, 4. nadstropje. 5593

Franc Erjavec

»pri zlati lopati« trgovina z železnino Ljubljana, Valvazorjev trg 7 (prej Hammerschmidt)

priloga svoje bogate zalogo raznovrstne železnine ter tudi prvovrstni dalmatinski »Portland cement« po nizki ceni.

USPEŠNO IN POCENI

poučujem klavir,

nemščino in angleščino.

Naslov v upravi pod št. 5614

Delikates. TRGOVINA

novoustanovljena, se cenj. občinstvu priporoča. — Cene nizke, postrežba solidna. — FRANC KOS, Zidovska ulica.

Kupimo

vsako množino bukovih DRV, bukovega OGLJA, tesanega in rezanega LESA ter plačamo najvišje dnevne cene. — Ponudbe na:

Prometna, d. d. Ljubljana, Krekov trg 10.

ISCEM v najem dobro idočo

mesnico

ali pa PRISTOPIM tudi kot KOMPANJON v večjo vsoto denarja. — Ponudbe pod: »Mesnica« št. 5587 na upravo.

Proda se lepa, dobro ohranjena plišasta rudeča

garnitura

obstoječa iz divana, 2 foteljev in 2 stolov, prav poceni. — Naslov v upravi pod št. 5480.

PO NIZKI CENI

dve novi žgalni pripravili

in sicer za 350 l. s kačo in hladilnikom in za 70 litrov s kačo, dilnikom in izolirano pečo

NA PRODAJ.

IVAN KAPELJ, kotlar,

Vevče pri Ljubljani.

=====

ISCEM

PRODAJALKO

za slaščičarno in pekarijo, ki je izvežbana v računstvu. Prednost imajo one, ki se morejo izkazati s spričevali o sličnih službah. Obvladati mora hrvatski jezik v govoru.

Ponudbe na:

R. RUKAVINA

Zagreb, Preradovičeva ul. 3.

=====

Služba ORGANISTA

in Cerkvenika

na JESENICAH se vsled smrti razpisuje. Skupni dohodki okoli 7000 K mesečno ter prosto stanovanje. Vrhulaga si lahko veliko zasluži s poukom glasovirja in violine. Reflektira se samo na prvovrstne moči. Termin za vlaganje prošnje do 1. OKT. 1924 na Zupni urad Jesenice na Gorenjskem. 5575

=====

Entlanje

sprejema izdelovalnica moškega in ženskega perila GOSTIC, Krakovski nasip 4, II. nadst. — Istotam se izdelujejo vsakovrstni zastori.

=====

Svarilo.

Cenj. trgovce obveščamo, da g. Julij STRITAR nima več zastopstva naše tvrdke in tudi ni upravičen sprejemati naročil na izdelke. — Stare tovarne nogavice in plenice.

M. FRANZL & SINOVI,

lastnik Feliks FRANZL,

LJUBLJANA, Privoz št. 10.

Lepo posestvo

pri SELCAH

se zelo ugodno PRODA. Obsega: enonadstropno zidano HISO z gostilno in trgovino. Obsežen vrt, dva gozda. — Pojasnila daje Jurij JENKO, trgov., Skofja Loka št. 26.

=====

Drva in premog

TRBOVELJSKI, dobavlja Iv. POGACNIK, Vrhovčeva ulica št. 11 (Tabor). 5592

=====

Pravi angleški

KOKS

za industrijo in kovinske obrti,

PREMOG

IN DRVA

v vsaki množini dobavlja

Josip Svetič

Ljubljana, Resijeva cesta 3.

Ing. Rudolf Treo

stavebnik

vhod samo,

Gospodstvska c. 12.

=====

3 DRO-BILNI valjni stoli

(Schrot-Walzenstühle)

tvrdke Seck, Dresden, velikosti 800/350 mm, 600/300 mm, 600/250 mm, še čisto nov in v tovarniških zabojih, se vsled smrtnega slučaja lahko vredno kupijo. — Vpraša se pri: RUDOLF HÖTZL, Apač pri Gor. Radgoni. 5503

=====

Iščem za nakup

ZELEZO in KOVINE,

vsake vrste LOM, novo in staro za avstr. akcijsko podjetje. Samo na vagone. — Ponudbe na

KARL TRIBUC

Jesenice — Gorenjsko,

JEKLENE CERKVENE ZVONOVE

vilvamo v melodični in ubrani sestavi v teži 140 - 6000 kg. Dobavljamo po želji posamezne zvonove, v dvo, trozvonu l. t. d. Zvonovi so mnogo cenejši in enakovredno nadomestilo za bronaste zvonove. Številna priznanja.

Kratki dobavni rok.

„KRANJSKA INDUSTRIJSKA DRUŽBA“
JESENICE — FUŽINE SLOVENIJA.

Enonadstr HIŠA
z vrhom in zemljiščem se po jako ugodni ceni takoj prodaja. Poizve se v Ljubljani, Opekarska cesta 10. 4182

Ledenica

zidana ali ameriška, da led v resnici drži, Vam napravi načrte ter isto izvršuje — specialna tvrdka —

Franc Pust
tes. mojster, Ljubljana, kakor tudi ostrejša do 40 m v svetlobi brez podpor. — Zahtevajte načrte! 4869

PROSTOVOLJNA

JAVNA DRAŽBA
se vrši dne 15., 16. in 17. t. m. od 9. ure dalje na Sv. Jakobu nabrežju št. 31. Prodajalo se bo visoke in nizke omare, postelje, fotelje, šivalni stroj, stenska ura, kredenca, lepe postel. odeje (kovtre), obleke, porcelan, razl. knjige, klavir (špini), navadne in starinske slike, in drugi starinski predmeti. 5530

Učni tečaji

za izdelov. dam. klobukov. Sprejema dame in gospodične v praktičen pouk v svrhu priučitja za lastno rabo samostojno izvrševati vsakovrsne KLOBUKE. — Nadaljnja pojasnila od 10. do 1. popoldne. Mod. salon za damske klobuke Alojzija Vivot - MOZETIČ, Ljubljana, Pred škofijo 21/II.

DVA GOSPODA sprejemem kot sostanovalec na stanovanje in zajtrk. — Naslov pove uprava lista pod šte. 5525.

Iščem DEKLE ki zna kuhati in opravljati vsa druga hišna dela, k mali družini. Prednost imajo dekleta z dežele. Naslov pove uprava lista pod šte. 5527.

Priporočamo trdko Josip Petelinc
Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Najcenejši nakup nogavic, žepnih robcev, brisalk, kloba, belega in rujavaga platna, šifona, kravata, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih palic, nahrbtnikov, potrebnih za šivilje, krojače, Solingen in za obrezovanje trt.

NA VELIKO IN MALO.

inserirajte v „Slovenca“!

Na ljubljanskih velesejnih zaslavele Jarčeve KRANJSKE

KLOBASE

razpošilja od 5 kg naprej tvrdka K. JARČ, Ljubljana, Hradskega vas 35. 5172

»RATOL«

novi najzanesljivejši sredstvo proti podganam, hišnim in poljskim MISIM. Izdeluje oddelek »RATOL«, Veterinarije kem. d. d. Zagreb, Biečnička 21/I. Znižana cena. Ena steklenica z zavojnico in poštino, če se denar pošlje naprej 22 Din, po povzetju 28 Din. Dobiva se tudi v vseh lekarnah in drogerijah. 5329

Razpisuje se mesto elektro-monterja

za občino MOSTE pri Ljubljani. Pogoji: vsa potrebna izobrazba v tej stroki in neomadeževana preteklost. — Prošnje, katerim je priložiti potrebne listine, je vlagati pri ŽUPANSTVU v MOSTAH najkasneje do 15. IX. t. l. z navedbo mes. plače.

BUKOVO OGLJE

suho, vilano, kupujem stalno franko vagon nakladalne postaje. Plačam takoj pri prevzetju. Rudolf ZORE, Ljubljana, Gledališka ulica 7/II.

SPREJMEM TAKOJ

UCENCA ZA PEKARIJO 15 let starega, z dežele z vsjo oskrbo. ANTON PRESKAR, Dunajska cesta 5. Ljubljana.

KUPUJEM na vagone

jabolka, kostanj, orehe, krompir in čebulo. KRSTA BOZIDAROV, Veliki Bečkerek — Vojvodina. 5455

PERJE

kokoške, račje, gosje in gosji puh, oddaja vsako množino po zmerni ceni tvrdka E. Vajda, Čakovec

Zadnje novosti damskih klobukov

priporočam cenjenim damam modni salon **ANGELA PEKOLJ** LJUBLJANA, Aleksandrova c. 12 (pri operi).

Moderniziranje in popravila se sprejemajo. — Zalni klobuki v zalogi. Cene solidne. 5556 Postrežba točna.

Prvovrstne premoge po najugodnejših cenah in plačilnih pogojih dobavlja **Dom. Čebin** trgovina s premogom Ljubljana, Wolfova 1/II.

DIJAK ki bi vestno poučeval učenca I. realke, dobi lepo sobo in za jutrek. Reflektira se samo na prvovrstne moči. — Cenj, ponudbe na upravo lista pod šifro »INSTRUKTOR«.

Ženitna ponudba.

Trgovca in lastnika lepega zemljišča pri mestu na Stajerskem, v 30. letih, se želi poročiti s premožno in izobrazeno posestniško hčerko. — Resne ponudbe pod: »Srečna domaćija« št. 5520 na upravo »Slovenca«.

Trg. pomočnika

ki bi imel veselje voditi samostojno malo podružnico z vinotočem ter lahko založi nekaj kavcije, sprejme RUD. DERGAN, trgovca, LASKO.

Kovine BAKER, MED, ROTGUSS, mehki SVINEC, ODPADKE kupujemo po najvišjih cenah. Po robo pošljemo. — »BUTONIA«, Zagreb, Horvačanska cesta 29, telefon 2261. 5208

IZDELOVANJE

ZENSKIH in OTROŠKIH konfekcijskih del gornjih oblek s predajo materialja sprejememo v vsaki količini in dobavljamo po osobito niski ceni. — »JELENA«, salon ženskih in otroških oblek, Subotica, Aleksandrova ulica 11 (Korzo). 5532

Edino kovačijo

100 m² veliko, z vsemi stroji, orodjem ter hišo, 4 sobe, kuhinja, z dvoriščem in vrtom, v večjem trgu, tik kolodvora, prodam radi druž. razmer za 200.000 Din. — Ponudbe pod »Brez konkurence« št. 5526 na upravo »Slovenca«.

Učenec

ki ima veselje do trgovine z meš. blagom, boljših staršev, s prim. šol. izobrazbo, zdrav in čvrst, ne pod 15 let star, se sprejme takoj. Dotični, ki je že nekoliko vajen trgovine, ima prednost. — Naslov pove iz prijateljnosti uprava »Slovenca« pod šte. 5342.

Drva

trboveljski premog

H. Petrič Ljubljana Gospodstvska cesta 16

Telefon 343

Kolarija najstarejša v Zagrebu in dobro vpeljana, na promet. kraju, v lastnem posloju, z dobrimi odjemalci, delavnica 102 m² velika, moderno urejena (elektr. pogon, tračna žaga) ter prvovrst. material, se prodaja radi starosti lastnika. — Naslov Franjo Kanceljak, kolar, Maksimirska cesta 11, Zagreb. 5373

PERJE

kemično čiščeno, za pernice in blazine, kg Din 60.—, Belo geje perje, skubljeno, kg Din 200.—, prima beli puh, kg Din 400.—, razpošilja po povzetju

Josip Brozovič

ZAGREB, Boškovičeva ulica št. 18. Lastna tvornica perja

Klobuke

čevlje, čepice, srajce, zimske majice, rokavice, nogavice, kravate, dežnike, dežne plašče i. dr. modno hlago kupite najceneje pri »Amerikancu« Ljubljana, Stari trg 10 Kupujem polhove kože kakor tudi zajčje, lisice in druge divjačine.

Izjava.

Podpisana izjavljam, da nisem plačnica za dolgove za mojega moža Ivana SUBELJ, Rodica 32. 5613

AMALIJA SUBELJ.

ORGANIST in CERKVENIK

preganjan od Italijanov, išče službo v Jugoslaviji in koncesije za trgovino, ker ima soproga obrtno spravevalo. — Ponudbe do 1. oktobra na upravo lista pod šte. 5568.

Dobro ohranjeno

MOŠKO KOLO se prodaja. Več se poizve Poljanska cesta št. 6 v prtlj. desno.

Prodaj eno- ozir. dvodružin.

Novo hišo

v Ljubljani, katere se takoj izprazni, po jako ugodni ceni. — Poizve se pri lastniku, Vodnikova cesta 310. 5576

Drva

trboveljski premog

H. Petrič Ljubljana

Gospodstvska cesta 16

Telefon 343

PRODAM UGODNO :

popolnoma nov moderni površnik za manjšo osebo, črn površnik, malo rabljen in pa črno zimsko suknjo. — A. VRBINC, krojač, Poljanska cesta št. 23. 5570

Državno koncesionirano za- sebnoučilišče za

STROJEPISE

Učna ura 6 Din. G. PETAC, Ljubljana, Rimska cesta 17, I. nadstropje. 5594

UMETNO VEZENJE

perila, zastorov, toilet, obilvanje vložkov, motivov in čipk, PREDTISKANJE najmodernejših vzorcev za roč. na dela MATEK in SCHEIN, Ljubljana, pri hotelu Štrukelj

Sprejme se

DRUŽABNIK

k brezkonkurenč. trg. podjetju v Prekmurju. Potreben kapital Din 40.000 do 60.000. Če mogoče, osebnoudeleževanje (vodstvo trgovine). Ponudbe pod »Prekmurje« na upravo »Slovenca« 5611

Kupim rabljeno, dobro ohranjeno VODNO TURBINO

15 HP, padec 3 m in dobro ohranjena JERMENA. — INTIHAR, Rakovca, Kranj.

Francoščino in klavir

poučuje zopet An. Potočnik, Aleksandrova c. 11, prtlj., levo

Iščem mesto HIŠNIKA

oženjen brez otrok, srednje starosti. — Naslov pri upravi pod številko 5581.

VOLČJE PSE

čiste pasme, 5 mesecev stare, prodam. Ponudbe na upravo pod šifro »PSI«.

PRODA se še nerabljen KONVERSATIONS-LEKSIKON (Herder). Naslov pove uprava lista pod šte. 5583.

ORGANIST in mežnar

ISČE SLUŽBE na deželi blizu mesta. Je vojašine prost in obrtnik. Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 5597.

Kupim avto

amerikan. sistema. — Piše in vpraša se v hotelu »SLON« (pri vratarju). 5547

CEMENT

H. PETRIČ LJUBLJANA

GOSPODSTVSKA

CESTA 16

Telefon 343

Damski in moški KLOBUKI

se sprejemajo v PREOBLIKOVANJE; moderni damski filz klobuki in dr. od 100—620 K.

Se priporoča

J. STEMBERGER modistka,

Dunajska cesta 9. 5509

Naznanilo in priporočilo.

Cenj. občinstvu in posetnikom Rožne doline vladno naznanjamo, da smo popolnoma preuredili in prenovili staroznomo gostilno »PRI KONČANU« v Rožni dolini. Cenj. gostom bomo postregli vsaki čas s svežo gorko in mrzlo kuhinjo. Točili bomo pristna dolenska vina iz znanih kleti gosp. V. Bona v Krškem, ter Unionsko pivo. — Na točno potrebo in primerne cene bomo pomagali vso pažnjo in zato se nadejamo obilnega obiska, za katerega se priporočamo z odličnim spoštovanjem

KONČAN - PETRIČ.

ZENITNA PONUDBA.

Samostojna oseba želi poročiti starejšega gospoda. — Ponudbe pod »Samostojna« na upravo »Slovenca«.

MLAD TRGOVEC

s srednješolsko izobrazbo, simpatičen, čiste preteklosti, z 150.000 Din gotovine, želi znanja v svrhu poroke s premožno gospojo; event. se tudi priženi. Mlade vdove niso izključene. — Ponudbe s sliko pod »OKTOBER 1924« na upravo »Slovenca«.

ZENITNA PONUDBA.

Inteligenten, 27 letni trgovec in posestnik na prometnem kraju, želi znanja z istotako inteligentno, 17—25 letno gospodično, v svrhu takojšnje ženitve. — Prednost imajo boljše kmečke gospodične s premoženjem. Mlajše vdove z večjim premoženjem niso izključene. Le resne ponudbe s sliko na upravo lista pod šifro »JANKO« 5601. Tajnost častna stvar.

ŠIVALNI STROJ

dobro ohranjen, ceno naprodaj. A. VANELLI, Studentovska ulica 3, I. nadstropje.

SLUŽKINJA

zdrava pridna in pošena, ki zna vsaj malo kuhati, naj se oglasi Kralja Petra trg (Slovenski trg) št. 3, I. nadstropje, levo. 5588

PROFESOR ISČE

hrano pri obitelji. (Familiensanschluss.) Daje izven plače zastojn pouk hčerki ali sinčku domačinu. — Naslov pri upravi pod šte. 5612.

Luksuzna oprava

za gospoko sobo oz. salon poceni naprodaj. Naslov pri upravi lista pod šte. 5586.

Službo MESARSKEGA POMOČNIKA

najraje izv. Slovenije, iščem. Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 5584.

Inštruiram

nižjereale. Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 5478

PRODA SE

AUTO-OMNIBUS

16-sedežni, tovarna karoserija, salonska limuzina 8-sedežna, 2 sadni stiskalnici, mlin za grozdje, slamoreznica, bicikel 500 opasnikov, vinski sodi, 100 m vodovodne cevi, cevi za ograjo, črpalnice za tekočino, bencinski avtozrezvarji, 50 kg vijakov, zarneti za motorje, razni avtodeli, lahki voz z diro, 2 koprtpločevinasti vrči, 3 mag-pirnici, 2 balančni tehničari, 10 škripec, 2 kovčka privlačni, sklenice za kompot, dva antik. lestenci, stari denarji, vreče za stiskanje medu. — Pojasnila daje JURI JENKO, trgov., Škofja Loka št. 26.

NA HRANO IN STAN

se vzame priprost gospod ali dijak nižjih razredov. — Zg. Šiška 58, pod hribom.

Otomane,

žimnice, posteljne vzmeti in razno blazinasto POHIŠTVO ima v zalogi po najnižji ceni RUDOLF RADOVAJ, tapetnik, Krekov trg 7. Popravila točno in solidno!

KONČAN - PETRIČ.

Trboveljski premog
drva
koks
anglijski premog
slozijske briket
dobavlja ILIRIJA tu Kralja Petra trg št. 8. Tel. 220
Plačilo tudi na obroke.

»POSEST«

Realitetna pisarna, d. z. o. z. v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 24

PRODA :

HIŠO štirih sob. z gostilniško koncesijo, hlev, lep sad. in zelenjadni vrt, 2 orala posestva v Spod. Gameljih, za 87.500 Din.

Graščinsko POSESTVO na Stajerskem tik postaje, grad 12 sob, 3 hlevi, 2 delavski hiši, povsod elektr. razsvetljava, 240 orolov, od tega polovico gozda, bogat inventar na poljedelskih strojih, orodju, živini, ves lošnji pridelek, za 2.000.000 dinarjev.

GOSTILNO IN TRGOVINO v Mariboru, lepa, enonadstropna hiša, prometna cesta, gostiln. prostori z inventarjem, koncesija in trisobni stanovanjem takoj na razpolago vsled bolezni za 325.000 Din.

VILO, enonadstr., s 400 m² vrta, pri cerkvi sv. Jožefa, stanovanje 7 sob in pritlik na razpolago, za 600.00 D.

VILO enodružinsko, visokopritliko, na Mirju, komfortno stanovanje pet sob, 1000 m² vrta, za 350.000 D.

Pritliko HIŠO treh sob s hlevom, na glavnem trgu v Ribnici, za 120.000 Din.

VILI slično HIŠO na Bledu, 6 sob, pritlikline, gospodarsko poslopje, 2 orala zemljišča, za 150.000 Din.

Manjše kmečko POSESTVO s hišo in gospodarskim poslopjem v ljubljanski okolici, za 75.000 Din.

Kmečko POSESTVO 40 orolov, arondirano, v ravnini pri Krškem, zaraščeni gozdovi, 3 orala vinograda, z vsem pridelkom, za 350.000 Din. Event. se prodaja tudi z inventarjem.

KOMPANJONA

za dobro vpeljano agenturno trgovino iščem. Pogoji je vloga 100.000—200.000 Din in dejansko sodelovanje. Več v upravi »Slovenca« pod šifro Z. E. 72 št. 5552.

Prav lepa enonadstropna STANOVANJE. HIŠA

s stankom hišo in vrtom v CELJU ceno naprodaj. — Vprašanja pod šifro »Z. E. 72 št. 5551« na upravo lista.

opozarjamo, da so zopet dospeli najboljši šivalni stroji in kolesa

„GRITZER“

V VSEH OPREMAH

za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam vseh vrst čevljarski stroji »Adler« kakor: cilindri, levoročni in krojaški.

Pouk v vezenju ter krpanju perila in nogavic (šitlanje) brezplačno edino le pri:

Jos. Petelinc, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodl. Popravila sprejemamo.

Trimesečni tečaj

Telesne tehnike, ritmične gimnastike in plesne plastike

za začetnike otvori s 1. oktobrom t. l.

Lydia Wisiakova.

Prijave kakor tudi vsa tozadevna pojasnila Ljubljana, Sodna ulica št. 5, I. nadstropje levo.

Puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Selenburgova ulica 6.

»U-PATRONI vseh kalibrov, po učinku najboljši, vedno v zalogi. — PUSKE DVOCEVKE za brezdimni smodnik že od Din 1400.— naprej. — MANNLICHER-SCHÖNAUER puske za kroglo. — Raznovrstna municija in vsa LOVSKA OPREMA. — Slovite PASTI za divjačino iz Haynau-a. — Zaloge in MONTIRANJE DALJNOGLEDOV na puske vseh kalibrov in sistemov ceno in strokovnjaško, — Zagotovljena točna postrežba.

Umrla nam je naša preljuba mamica, gospa

Ana dr. Derčeva

zdravnikova vdova

dne 12. septembra 1924 ob

Zahvala.

Izguba našega preljubega očeta in tasta nam nalaga prijetno dolžnost zahvaliti se predvsem gg. zdravnikom, ki so blagopokojnemu lajšali trpljenje; — naša hvala naj velja tudi vsem darovalcem prekrasnih vencev, predvsem gg. izvoščekom in gg. gostilničarjem, ki so se pogreba v častnem številu udeležili. Vsem prijateljem in znancem blagopokojnika pa kličem: Bog Vam povrni!

Zalujoča rodbina:
PRAUNSEIS IN DEZMAN.

Natečaj!

Pri šentjanskem premogovniku se odda najugodnejšemu ponudniku vse delo za

Preložitev potoka Ninje

v dolžini cirka 800 metrov v novo strugo. — Pri preložitvi potoka pride v poštev cirka 9000 m³ izkopa materiala za novo strugo potoka ter zagatitev cele dolžine nove struge na eni strani z vodo-nepropustno ilovico in z deskami. Preložitev se ima izvršiti še tekočo jesen. Vse načrte in potrebna pojasnila dobijo intereseanti od 15. do 20. sept. 1924 pri

Šentjanskem premog. And. JAKIL,
KRMELJ — DOLENJSKO.

Kdor želi kupiti večjo zalogo prav lepih

orehovich jederc

in prav **Kostanjev** za kuho in peko, naj se oglasi pri:

Janezu Mikolič,

posestnik, ŽETALE — Štajersko.

Postrežba točna. Postrežba točna.

Saj ni res

Kar trdijo mnogi nepoučeni ljudje, ki ne poznajo pomena inseratov, češ, da je proč vržen denar, ki ga izdaste za reklamo v časopisu. Treba pa je seveda, ako hočete,

da ima reklama

za Vas pravo korist, da jo naročite o pravem času, da je ista namenu primerno sestavljena in natisnjena v časopisu, ki ga največ bero na deželi. — Na vse to Vam da točna, zanesljiva pojasnila uprava »Slovenca«, ki Vam s tem prihrani mnogo stroškov in truda ter zajamči

velik uspeh!

Hagarin sin.

Roman. Paul Keller. — F. O.

(Dalje.) 60

»Še enkrat sem te hotel videti. Najbrž bom kmalu daleč odpotoval. Zato sem te hotel še enkrat videti, Lora!«

»Zakaj nisi prišel v stanovanje?«
Odmaje z glavo.

»Ne, ne! Je že dobro tukaj! Že začostuje!«

Lora začne govoriti o njegovi usodi. Kristina ji je namreč vse pojasnila.

»Vsem je zelo hudo zate,« pravi. »Prestrašiti te nočem, vendar pa morda še ne veš, da je tvoje oče — da je moj stric Hartmann umrl.«

Robert dvigne glavo in strmi v daljo.
»Tako — tako — umrl! — Tako — tako!« pravi zamišljeno.

Ta ravnodušnost jo pretrese.

»Da, Lora, vidiš, vsi moramo umreti. Včasih mislimo, da moramo živeti. Pa to je neumno! Če me mora zadeti, ni razlike, če danes ali jutri ali pojutrišnjem. Saj traja vendar samo nekaj dni, potem pride.«

»Robert, tako si užaljen. Pa, saj se ti je zgodilo mnogo krivice! Največ krivice sem ti storila jaz.«

»Ti? — Ne, ne, Lora tega ne smeš govoriti — to ni res! Ti mi nisi delala krivice. Ne, ne! Kar sva imela midva, to nima z mojo osebo prav nič opraviti. To je bilo tako, kakor se dogaja v mladih letih. Če tudi ne bi bilo tebe, bi se bilo slednjič z menoj prav tako zgodilo. Mnogo sem promišljeval o tem. Podobno kot meni se godi

vsem takim otrokom. To je navadno v tem življenju.«

Groza ji sprelétava telo, ko zre na otroka, ki se igra in smeje se sedi v travi.

Nato mu prične znova mirno prigovarjati, da ne sme biti tako nespravljiv. Kristino in Gottlieba Peukerja brani in hvali dr. Friedlieba.

»Vem, Lora, vem, saj so dobri ljudje! Večkrat sem si zdaj mislil, da niso mogli drugače, da mi niso mogli povedati čiste resnice. Resnica je za nas pretežka. Sami sebe varamo čisto, ker hočemo dobro.«

Nekaj časa gledata predse. Zdaj ga je prišlo, da bi zakašljaj. Hoče oditi. Da bi kašljaj, tega ne sme slišati. Težek boj bije s seboj, nato pa pravi:

»Nekaj mi moraš pa po resnici in pravici povedati, Lora. Lahko mi poveš, ker me ne boš več videla in ne bom nič izdal. Povedati mi moraš, če si srečna.«

Tedaj vstane in stopi predenj.

»Hočem ti povedati, Robert! Čisto pošteno in odkrito hočem govoriti. Kar imenujejo ljudje srečo, tega nimam. Srečna sem, da imam otroka. Moj mož ni boljši in ni slabši, kot je večina mož. Ko sem ga vzela, ga nisem ljubila, kljub — kljub — Lahkomišljena sem bila, on pa pederzen. To mi je ugajalo. Ljubila sem tebe.«

Robert strmi, dvigne roke, hoče pasti pred njo na kolena.

»Ne tako, Robert! To je minilo. Povedati sem ti morala resnico, ti moraš resnico prenesti.«

Usede se zopet počasi in pokorno na klop. Oči mu pa še žare.

»Ljubila si me. — Pa hotela me vendar nisi. O vem, vem! Tako boječ sem bil,

Zahvala.

Za mnogobrojne izraze iskrenega sočutja povodom smrti našega ljubega, nepozabnega brata, strica in svaka, gospoda

Jakoba Terpinca

hišnega posestnika, gostilničarja in prevoznika

ter za čašče spremljevalce draga pokojnika k večnemu počitku izrekamo prisrčno zahvalo vsem prijateljem in znancem.

Zlasti se zahvaljujemo gg. župnikom Iv. Vrhovniku in Fr. Š. Finžgarju za tolažilne obiske ob bolezni prebalega pokojnika, gg. zdravnikom dr. R. Jugu in dr. J. Tičarju za požrtvovalno zdravljenje, prečastiti duhovščini, č. oo. frančiškankam, g. ravnatelju Mandelju in vsem ostalim gg. uradnikom ter uslužbencem tob. tovarne za mnogobrojno udeležbo pri pogrebu, združenemu pevskeemu zboru pevskega društva »Slavce« in »Krakovo-Trnovo« za gniljive žalostinke in končno vsem darovalcem vencev in cvetja.

Ljubljana, dne 13. septembra 1924.

ZALUJOČI OSTALI

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, z. z. o. z.

ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongorskega trga poleg nunske cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela »URION«.

Hranilne vloge se obratujejo

naiboliše

z ozirom na višje zneske in odpovedni čas.

Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker posedajo Vzajemne posojilnice večino delnic stavbne dolniške družbe »Unik« v Ljubljani. — Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. — Denar se naloži lahko tudi po poštini položnicah.

Poravnajte naročnino

Godbeniki, pozor!

Priporočam svoje veliko zalogo šolskih in solo violin, gitar, citer, vijol, čel, lokov, etui, velike in male bobne, pristne turške in kineske činele, vsa godala za tamburaška društva. — Raznovrstna lesena in pločevinasta godala v najčistejši izdelavi in glasu, po najnižjih cenah. Posamezne dele in strune za vsa godala. Lastna izvršitev pločevinastih godal. — Popravila se izvrše točno in strokovno.

Vačlav Schramm, Celje.

LIVARNA

ZVONOGLAS
MARIBOR

Dobavljamo najboljšo bronasto zvonove, po kakovosti nadkriljujejo one iz predvojnega časa, tisti harmonični glasovi, 4 tedenski dobavni rok, vezljivo jamstvo. — Odlikovana trdka z zlato kolajno. Cene najnižje v Jugoslaviji

Zahvala.

Potrži in žalostni, ker nam je umrl naš ata

Jakob Savinšek

se natskrenejšje zahvaljujemo pred. duhovščini, p. n. prosvetnim, kulturnim, političnim in strokovnim društvom ter njihovim odsekom in zastopnikom iz Jesenice, Koroške Bele in Ljubljane, slavni godbi kot. del. društva, vsem gg. pevcem in g. pevovodji, g. dr. Kogojcu, gg. predstavnikom občine, gg. zastopnikom K. I. D., g. govorniku, vsem darovalcem vencev in svetja ter sploh vsem, ki so rajniku pomagali in ga tolažili v bolezni ter spremili na njegovi zadnji poti. Bog plačaj vsem tisočero!

ZALUJOČI OSTALI

Sadne mline

prvovrstni, z lahkim pogonom, imam takoj za oddati po ugodni ceni. RUDOLF RAVNIKAR, ključ. v Radečah p. Zidanem mostu. 5580

Pristne kranjske klobase

izdeluje in razpošilja v vsaki množini stara, renomirana trdka

M. URBAS

Slomškova ulica 13

(poleg Mesine elektrarne.)

ANTON KOBİ

Centrala: Ljubljana

Izanska cesta štev. 22.

Zaloga vsakovrstnega žaganega in trdega lesa in tramov. — Zaloga priznana najboljših PODPEŠKIH BUKOVH DRV za kurjavo v polenih ali razžaganih z dostavo na dom. — HRASTOVI STEBRICI in vse potrebno za ograje itd. — TOVARNA ZABOJEV po naročilu. — ZALOGA UPOGNJENEGA POHLŠTVA lastnega izdelka.

Res je, da

denar, ki ga izdaste za reklamo, nikdar ni zavrnjen, zato ker

ima reklama

za Vas veliko korist, če jo naročite o pravem času in v takem časopisu, ki ga na deželi največ bero. Vsa tozadevna zanesljiva pojasnila Vam da uprava »Slovenca«, ki Vam s tem prihrani mnogo truda in stroškov ter zagotovi

vedno uspeh!

kri. Lori ni nič sporočil. Toda ves čas je ležal tih in srečen, brez žalosti in jeze, tudi brez strahu.

Čez pet tednov je proti silnemu ugovoru zdravnikov zapustil bolnico in se odpeljal proti Teichavi. V pozni uri je prišel na postajo in šel na pot, dasi je bil zmučen.

Do »stražnika« je prišel v bližino vasi. Dalje ni mogel več. —

25. poglavje.

»Petelin dne ne kliče še, se prepelica ne glasi, še preden veter se zbudi, pred lovcom zver umiče se. umiče se:

Glej, lahno bodi!

— mir vam bodi! —

Gospod in Bog naš skozi gozd, Gospod in Bog naš skozi gozd!«

Daleč nekje na polju pojejo hlapeci in dekle to pesem. Kose počivajo. V veselem krogu sede, ko so končali zajtrk, in pojejo.

Iz vasi proti »stražniku« prihaja ženska. Jedi nese v košari in okrepčujoče pijske v vrču. Gospa Kristina Friedliebova je to, ki gre k delavcem, ki težko žanjejo na polju. Delavcem nosi vedno sama prikrizek.

Zvon zapoje k jutranji maši. Okrog šeste ure je.

Zdaj dvigne glavo Robert Helmich. Tik ob njivi s pšenico leži v mokri, rosnj travi.

Boječe se obrne z glavo. Zraven njega je velika, rdeča pega.

To niso rdeče cvetlice, to je kri.

Njegove oči strme v to, pogled mu je zmeden.

LOKOMOBILI 10-500 HP

Wolf-Lanz novi ali popolno generalno popravljene in preizkušene s tovarniškim jamstvom in montažo.

Sirovooljni - Diesel - upojni plin - motori

BRAČA FISCHER B. ZAGREB

Pantovčak 1 b. Pogledajte naše veliko skladišče

NOV IZUM! NOV IZUM!

Pozor

mizarji! železninarji!
na patentno posteljno okovje

katero ima naslednje prednosti: 1. ne potrebuje nobenega lesnega vijaka, 2. okuje se z njim vsaj 5 krat hitreje kot z dosedanjim, 3. posteljne stranice ostanejo vedno ravne, 4. je čez potrebo močno in trpežno, 5. je ceneje kot dosedanje. — Sl. občinstvo se opozarja, naj zahteva le postelje, ki so okovane s tem patentnim okovjem, katero je najmočnejše in nima prostora, kamor bi se skrival nadležni mrčes. — Vsakdo naj poizkusi in vedno bo uporabljal le to zares praktično in trpežno kovanje. — Izdeluje

ANDREJ ČUFER, Jesenice Gor. (Slov.)
ZASTOPNIKI SE ISČEJO!

SUKNO

kamgarn in ševjot za moške in ženske obleke, belo, pisano in rjavo platno, cefir, hlačuvino, tiskano in razno manufakturo, kupite najceneje in v velikanski izbiri v novo urejeni in prezidani velotrgovini **R. Stermecki, Celje št. 330.** Ilustrovani cenik za čevlje, klobuke, obleke, perilo odeje, lasostrizilnika, britve in tisoče drugih predmetov se pošlje vsakemu zastojni! — Vzorci proti odškodnini! — Trgovci engros cene!

Keramik

34 let, neoženjen, Čehoslovak, z akadem. in strokovno izobrazbo, strokovnjak v izdelovanju glinastih PEČI, posteljenih plošč, navadnega in finega posodja, šamota, kamnine, opeke, graditelj keramičnih peč in vešč pri keram. strojih, sedaj upravitelj velike tvornice v SHS, išče dobro brega mesta. — Ponudbe pod šifro »Keramičar III-A-40a« na oglasni zavod INTERREKLAM, D. D. Zagreb, Palmotičeva ul. 18. 5533

Ceneno češko perje!

1 kg sivega opuljenega perja 70 Din, napoln belo 90 Din, belo 100 Din, boljše 120 Din in 150 Din, mehko jak puh 200 in 225 Din, boljša vrsta 275 Din. Pošiljave carine prosto, proti povzetju, od 300 Din naprej poštne prosto. — Vzorci zastojni. Blago se tudi zamenja in nevede vzame nazaj. Naročila samo na **DENEDIKT SACHSEL**, Lobež št. 159 kod Plzna, Čehoslovaška. — Poštne pošiljke gredo iz Čehoslovaške v Jugoslavijo okrog 14 dni.

SAMO 4 DNI! Prima usnjato blago, vzorci, ki so se za velesejem zakasnili: damske torbice, denarnice, doze za smotke iz najboljših nemške tvornice »Karlstadt & Co., Hamburg« se posamezno zelo ceno razprodajajo. Le od 3—7 popoldne od 14.—17. septembra v hotelu **TIVOLI**, soba št. 21. 5599

MEIN-KAVA**ELIT-STAN****STANOVANJA**

NUDI:
Od 2—3—4—5 sob in trgovske lokale v vseh delih mesta.
ZAGREB, Bakačeva ul. 4. Telefon 11—27.
Informacije brezplačno!

Inserirajte v „Slovenec“**Salda-konti, štracc, blagajniške knjige.**

**amerikanske jourmale,
odjemalne knjižice itd.**

Književnica K. I. D. v Ljubljani — Kopitarjeva ulica 6/II.

V lastnem Interesu

vseh jugoslovanskih trgovcev je, da posetijo

VZORČNI**VELESEJEM V PRAGI**

od 21. do 23. septembra 1924

kjer se jim nudi najugodnejša prilika, da stopijo v direktni stik z bogato čehoslovaško industrijo in trgovino. Znižana vožnja po jugoslovanskih železnih 50%, po čehoslovaških železnih 30%.

19. septembra skupen izlet jugosl. trgovcev.
Sejmska legitimacija služi kot vizum za potovanje v Čehoslovaško.
Cena legitimacije 20 Din.

Pojasnili in legitimacije daje:

Čehoslovaški konzulat **Aloma Company**
Ljubljana, Breg. Ljubljana, Kongresni trg.

„SLOVENEK“

je za vsakega trgovca in obrtnika najbolj primeren list za uspešno reklamo.

Dobro je vsikdar naložen denar, ki ga inserent izda

za oglase

v tem med našim ljudstvom po deželi najbolj razširjenem dnevniku. Vsak oglas, pa bodisi v veliki ali

pa tudi v **najbolj** priprosti

majhni obliki (najmanjši prostor za enkrat samo 5 D) zagotovi oglaševalcu gotov

uspeh. Vsakomur torej, ki ima kaj naprodaj ali dobaviti, ali pa misli kaj kupiti, je „Slovenec“ za insercijo ob vsaki priliki najbolj

priporočljiv!

Br. 40.705.

5517

Konkurz.

1. Na osnovu rešenja Ministarskega sveta br. 40.705/III od 3. sept. 1924 gospodin Ministar poljoprivrede i voda ovim raspisuje mednarodni konkurs za izradu generalnog plana za uredjenje državnog Topčiderskog parka sa Košutnjakom. Na ovom konkursu mogu učestvovati domaći i strani inženjeri, arhitekti i baštenski inženjeri.

2. Ocenjivački sud sastavljaju:

- a) g. Mihajlo Knežević, pomoćnik ministra građevine, zamenik g. Petar Popović, načelnik arhitekt. odeljenja ministarstva građevine;
- b) g. Vlad. Mitrović, profesor univerziteta, zamenik g. Branko Popović, odbornik opštine beogradske;
- c) g. Branko Tanazović, profesor univerziteta, zamenik g. S. Jovanović, vanredni profesor tehničkog fakulteta;
- d) g. dr. Hran. Joksinić, inspektor ministarstva narodnog zdravlja, zamenik g. Milivoje Cermanović;
- e) g. Mil. Bobić, predsednik opštine beogradske, zamenik g. Jevrem Protić, prvi kmet opštine beogradske;
- f) g. Mil. Durić, načelnik ministarstva poljoprivrede i voda, zamenik g. A. Stebut, profesor poljoprivrednog fakulteta;
- g) g. Ljub. Maletić, inspektor generalne inspekcije voda, zamenik g. Mil. Jovanović, generalni inspektor;
- h) g. J. Kovalevski, šef biroa za izrade generalnog plana Beograda, zamenik g. Veselin Tripković, arhitekta opštine beogradske;
- i) g. A. Majerović, upravnik gradinarske škole, zamenik g. V. Burjan, voćar vin. voćarske škole.

3. Nagrade za najbolje radove sledeće su:

I. nagrada od dinara	120.000.—
II. nagrada od dinara	90.000.—
III. nagrada od dinara	60.000.—
IV. nagrada od dinara	45.000.—
V. nagrada od dinara	30.000.—
VI. za odkup nenagrađenih radova	75.000.—

4. Rok predaje radova je 31. decembar 1924 god.

5. Blizi uslovi konkursa mogu se videti svakog radnog dana u Ministarstvu poljoprivrede i voda.

6. Potrebni situacioni planovi sadašnjeg parka i Košutnjaka sa programom mogu se dobiti u Ministarstvu poljoprivrede i voda po ceni od 300.— dinara.

Iz kancelarije Odeljenja za ratarstvo Ministarstva poljoprivrede i voda,

dne 4. septembra 1924 u BEOGRADU.

Trgovci MANUFAKTURNEGA blaga
obračajte pozornost
na velotrgovino manufakturnega blaga

VILIM PICK

podružnica **MARIBOR**, Aleksandrova 26,
središnica Zagreb, Duga ul. 6. - Telef. 334.

kjer se morete osebno prepričati o najnižjih cenah in vrlo solidni postrežbi.

NA DEBELO!

NA DEBELO!

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE d. d. v Ljubljani

ZVONARNA

ustanovljena leta 1767., dobavlja priznane prvovrstne bronaste ZVONOVE čistih glasov po konkurenčnih cenah v kratkih rokih.

Zahlevajte cenik!

Stroški pri uporabi bencina.

Vozi brez bencina!

Adaptiraj svoj auto-aktor ali stabilni motor s patent. **HAG-generatorjem.**

Kuri z ogljem! Prospekte in reference daje **Jugo-Hag**

Ljubljana: Telefon 560
Bohoričeva ulica 24.

Stroški pri uporabi oglja.

Pralnica Haman

Mestni trg št. 8 — na dvorišču
pere in lika vsakovrstno perilo v dveh do petih dneh.

PREOBLIKOVALNICA

DAMSKIH IN MOŠKIH KLOBUKOV

BARBORIČ -- ZAVRŠAN

LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠT. 7

PREOBLIKUJE PO NAJNOVEJSIH MODELIR

VELIKA IZBIRA DAMSKIH KLOBUKOV IN NAKITA

KUPUJEM PO VISOKIH CENAH

STARE UMETNE ZOBE

F. Karnar, hotel Tratnik, soba 4.

Sv. Petra cesta šte. 25.

Prodaja gorskih VIN

Prvovrstna fina vrsta: tirol. RIZLING, BURGUND, KREATER, OTHELLO v največji izbiri od veleposestev iz kudiških gorskih leg od 11—13%. Cene in vzorce pošlje takoj **JAN. TETZ**, Gudurica pri Vršču, Banat. 5535

Hišenična pralnica

Šimenc, Kolodvorska 8,

je otvorila poleg pranja in likanja tudi popravljanje vsakovrstnega perila, ker se bode odslej, neposredno hitro in točno izvršilo delo po želji stranke. — Za državne nastavljenice primeren popust. 5469

WEITZEL

Ingenieur Gese Ischalt, Komand. t. dr.

Oddelek I.

CENTIVE

tehničnih naprav industrijskih podjetij in postopij vseh vrst in za vse namene.

Oddelek II.

STROKOVNA MNENJA

in interesno zastopstvo vseh vrst, za vse namene, zaupne izjave in ustanovitve.

Oddelek III.

STROJI

Sodelovanjem naših oddelkov I. in II. najboljše zvezel! Zato dobave vseh strojev in naprav. — Prezidave. — Natri. — Stavbeno vodstvo.

Radebeul-Dresden (Deutschland).